

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Β'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1882

ΑΡΙΘ. 3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.—Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις.—Ἡ μικρὰ Ταναγραζία· ἔρωσ πλάτωνικός.—Περὶ τῆς δημοσίας ἐκ-
παιδεύσεως τῶν Τούρκων.—Ὁ κ. Γαλβάνης ὑπὸ Σ. Ροσολίμου ἀντελεγχόμενος.—Ἀρσενίου Οὐσσαί: Ἡ Ῥαφαέλλα —
Βιβλιογραφικὸν Δελτίον.

II ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐνηργήθησαν ὁμο-
λογουμένως καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐν ἄκρα ἡ-
συχία καὶ τάξει, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων.
Ὁ λαὸς τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν μεγαλου-
πόλεων ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος ἀνέδειξε βου-
λευτάς του ἐκ τῶν ἀντιπολιτευομένων, συμ-
πολίτευσίς δὲ καὶ ἀντιπολίτευσίς διατείνονται
μέχρι τῆς ὥρας, ὅτι ἐκάστη ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς
τὸ γέρας τῆς πλειονοψηφίας. Τίς ἔχει τὴν
πλειονοψηφίαν θὰ φανῆ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς
ἐκλογῆς τοῦ προέδρου· πολλὰ ἱκανότητες ἀ-
πεκλείσθησαν τοῦ βουλευτηρίου, ἄνδρες δὲ δε-
δοκιμασμένης ἀξίας δὲν περιεβλήθησαν διὰ
τῆς βουλευτικῆς τηβένου, μεταξὺ δὲ τῶν ἀπο-
τυχόντων συγκαταλέγονται καὶ δύο ὑπουρ-
γοί. Οἱ περὶ τὴν κυβέρνησιν σκέπτονται, ὅτι
δύναται νὰ ἔχωσιν ἐν τῇ βουλῇ τὴν πλειο-
νοψηφίαν, διότι αὕτη ἔχει πρόσφορα δολώ-
ματα πρὸς σαγήνευσιν ψήφων· εἶχε δικαστι-
κοὺς ὑπαλλήλους νὰ διορίσῃ, καθηγητὰς ἐν
τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐν γένει δὲ σωρείαν ὑπαλ-
λήλων, ἰδίᾳ ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις χώραις,
διότι δυστυχῶς αἱ πλειονοψηφίαι συγχρο-
τοῦνται ὡς ἐκ τῆς ἐξυπηρετήσεως προσωπι-
κῶν συμφερόντων καὶ αἰωνίως ἐνταῦθα οὕτω
θὰ συγχροτῶνται, ἐν ὅσῳ τὰ κόμματα δὲν
ἀνακηρύξωσιν ὡς πρόγραμμά των ἀρχάς,

ἀλλ' ἐμμένωσιν εἰς τὰ πρόσωπα· πάντες οἱ
πολιτευόμενοι ἀνήκουσιν οὐχὶ εἰς τὴν ἰδέαν,
ἀλλ' εἰς τὰ ἄτομα· δὲν ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα
μοναρχικοὶ ἢ δημοκρατικοί, φιλελεύθεροὶ ἢ
προοδευτικοί, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ συνταγματι-
κοί, ἀνήκοντες εἰς ἓν οἰονδήποτε πρόσωπον,
ἀντιπροσωπεῦον δὴθεν τὰς συνταγματικὰς ἀρ-
χὰς καὶ χαρακτηριζόμενοι διὰ τῆς ἐπωνυμίας
τοῦ προσώπου ἐκείνου.

Ἐκάστη κυβέρνησις ἔχει δολώματα, ὅπως
προσελκύσῃ βουλευτάς, ἀλλ' ἡ σημερινὴ ὑπερ-
ηκόντησε κατὰ τὴν συναλλαγὴν πάσας τὰς
μέχρι τοῦδε. Ἐν τῶν σπουδαιότερων δολω-
μάτων ἀνεφάνη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ κυβέρ-
νησις συμμαχήσασα μετὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου,
ἀνέγραψεν ὡς ζήτημα τῆς ἡμέρας καὶ τὴν ἐκ-
λογὴν τῶν ἀρχιεπισκόπων. Δέκα καὶ ἑπτὰ
ἐπισκοπικαὶ ἔδραι ἦσαν κεναί, ἡ ἱερὰ σύνοδος
θαρραλέως προβαίνει εἰς τὰς προτάσεις τῆς
καὶ ἰδοὺ κατάλογος ὀλόκληρος προσώπων ἀ-
ξίων ὅπως θέσωσιν ἐπὶ κεφαλὴν τὴν μίτραν
τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἐπὶ τῆς χειρὸς κρατήσωσι
τὴν ποιμαντικὴν ράβδον. Εἰς εὐήμεροῦσαν πο-
λιτείαν οὐδέποτε ἡ ἐκκλησία γίνεται ἔρμαιον
τῶν πολιτικῶν συμφερόντων τοῦ ἐνός ἢ τοῦ
ἄλλου πολιτευομένου, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι ἔπρεπε
τὰ πάντα νὰ συμβαδίζωσιν· ἐὰν κατὰ κρημνῶν
ῶθηται ἡ πολιτεία, κατὰ κρημνῶν πρέπει νὰ
βαδίσῃ καὶ ἡ ἐκκλησία, δὲν πρέπει ἀρχή τις

νά μείνη ἀκεραία καὶ ἀνεξάρτητος· ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία ἠδύνατο νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκλογὴν τριῶν ἢ ἐξ προσώπων διὰ μίαν ἢ δύο ἐπισκοπίας, ὥστε ἐκλεγομένων τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν δύο, νὰ δύναται νὰ προτείνῃ τὸν ἐναπομένοντα δι' ἄλλας ἐπισκοπίας, προτείνει ἀμέσως ὅλα τὰ πρόσωπα, ὥστε τοιοῦτω τρόπῳ ἀποκλείει πρόσωπα πάντως ἄξια δι' ἐπισκοπικὰς ἑδρας. Ἐκτός δὲ τούτου, ἀφ' οὗ ἐπὶ τόσα ἔτη ἔμενον κεναὶ αἱ ἐπισκοπικαὶ αὐταὶ ἑδραι, δὲν θὰ ἐβλαπτε τὴν ἐκκλησίαν ἢ ἐπὶ τινα ἔτι καιρὸν ἑλλειψίς τῶν ἐπισκόπων ἐξ αὐτῶν, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ λόγος ἐγίνετο καὶ σκέψις, ὅπως διὰ καταλλήλου νόμου περιορισθῶσιν αἱ ἑδραι αὐταί. Ἄλλ' ἡ ἐκκλησία ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀντὶ νὰ ἴσταται ὑψηλῶς, ἐκεῖ ἔνθα ἔταξεν αὐτὴν ἡ θέσις τῆς, κατῆλθε μέχρι τῶν προσωπικῶν συμφερόντων τῆς ἰσχυροῦς φατρίας, προτείνουσα μάλιστα πρόσωπά τινα δι' ἐπισκόπους τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἐὰν γίνωσιν, ὄντως δὲν θὰ ἦναι τιμητικὸν οὔτε διὰ τὴν προτείνουσαν ταῦτα ἐκκλησίαν, οὔτε διὰ τὴν ἐκλέξασαν κυβέρνησιν, βλαβερὸν δὲ διὰ τὸ ποίμνιον, τὸ ὅποσον θὰ ταχθῶσι νὰ ποιμαίνωσιν οὗτοι.

Ἡ Βουλὴ ἠνοιξε διὰ βασιλικῶν λόγων· ὁ βασιλικὸς λόγος οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν καὶ βαρύτητα διὰ τὸν ἐκφωνοῦντα τοῦτον ἡγεμόνα, καθ' ὅτι εἰς τὰ συνταγματικὰ κράτη ὁ βασιλικὸς λόγος εἶναι ἔργον τῆς κυβερνήσεως. Ἡ κυβέρνησις θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ βασιλέως ὅ,τι ἂν αὕτη κρίνῃ εὐλογον, διὰ τοῦτο εἶδομεν καὶ εἰς τὸν παρόντα βασιλικὸν λόγον τὴν εἰκόνα τῆς κυβερνήσεως. Ἀνέφερε περὶ τῆς ἀναιμάκτου προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ τεμαχίου τῆς Ἠπείρου, ἐδικαιολόγησεν ὅσον ἠδυνήθη τὰς πράξεις τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' οὐδὲν ανέφερε περὶ τῆς παρανόμου διαλύσεως τῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ δικαιολογήσῃ τις τὰ ἀδικαιολόγητα; Πῶς νὰ δικαιολογηθῶσι τὰ συμπαραμαρτήσαντα τὴν ἀναιμάκτον λύσιν τῶν προσαρτηθεισῶν χωρῶν; Ἐνῶ ἡ Τουρκία κατέχει ἔτι ἐπικαίρους τινὰς θέσεις καὶ

τὰ ἑλληνικὰ ταχυδρομεῖα ἐκλείσθησαν ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐνασχολούμεθα εἰς βουλευτικὰς ἐκλογάς. Τί νὰ εἴπῃ ὁ βασιλεὺς περὶ πάντων τούτων; Ἐν ἐλθισμόνῃσιν οἱ κυβερνηταὶ νὰ θεσωσιν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ περὶ τούτου ἠρώτησε, κατερχόμενον αὐτὸν τοῦ βήματος διὰ βροντώδους φωνῆς ὁ ζωηρότερος τῶν ἀντιπολιτευομένων βουλευτῶν καὶ βουλευτῆς Ἀττικῆς, ἐν μέσῳ δὲ σιγῆς ἠκούσθησαν καθαρῶς αἱ λέξεις αὐτοῦ: καὶ περὶ Βελέντζα τίποτε;

Μέχρι τοῦδε τέσσαρες βουλευταὶ ἐπεφυλάχθησαν κατὰ τὴν ὀρκωμοσίαν τῶν εἰς τὴν νέαν Βουλὴν προσετέθη καὶ πέμπτος, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἐπαρχίας Βώλου, δι' ὅπερ πλείονα πρέπει πᾶς τις νὰ δώσῃ σημασίαν.

Ἡ ΜΙΚΡΑ ΤΑΝΑΓΡΑΙΑ

ΕΡΩΣ ΠΑΛΑΤΙΚΟΣ

I

Αἰμύλιος τῷ Ῥαούλ

Ἐν Παρισίῳ τῇ 20^ῃ Σεπτεμβρίου 1871.

Ἐνθουμῆσαι, φίλε μου, ὅτι, ὅτε πρὸ δύο ἐτῶν μὲ ἀπεχαιρέτιζες, ἤμην συλλογεὺς ἑνθερμος, ὀλίγον μηχανικός καὶ μισάνθρωπος, ἀγαπῶν νὰ ζῶ μᾶλλον μετὰ τῶν νεκρῶν ἢ μετὰ τῶν ζώντων καὶ προτιμῶν ἀγγεῖον ἐκ πορσελλάνης μικρὸν καὶ κομψὸν παντὸς χαρτοφυλακίου χρηματικῶν ἢ ὑπουργικῶν. Εἰς τὸν οὕτως ἀγαπῶντα τὴν τέχνην καὶ τὰ βιβλία ὁ βίος τοῦ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων ζῶντος δὲν προξενεῖ διόλου αἰχύνην. ἤμην ἀφωσιωμένος ἐνωρὶς ἕνεκα τοῦ γνωστοῦ σοι πυρετοῦ, ὅστις μὲ κατέστησεν ἀνίκανον εἰς πᾶσαν παρατεταμένην ἐργασίαν. Ὅτε λοιπὸν ἐπανήρχιστο ἐξ Ἀθηνῶν, ὡς γνωρίζων τὴν ἀδυναμίαν μου, μοὶ ἐκόμιζες ἐν τῶν μικρῶν ἐκείνων ἀγαματίων, τὰ ὅποια ἀνακαλύπτονται ἐν τοῖς τάφοις τῆς Βοιωτίας, παρὰ τὴν Τανάγραν, ἐν τῶν ἐξ ὀπτῆς γῆς θελκτικῶν ἐκείνων, τὰ ὅποια μετὰ δύο χιλιῶν ἐτῶν παρέλευσιν ἐγείρονται αἰφνης δροσερὰ καὶ θελκτικά, ὡς αἱ τοῦ μύθου παρθένου αἱ εἰς ὕπνον βυθιζόμεναι ὑπὸ τινος μάγου. Ὡ πόσον ὠχρὰ καὶ κοινὰ μοὶ ἐφάνησαν τὰ μικρὰ ἐκεῖνα σκευῆ τῆς Κίνας, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Sèvres παραβαλλόμενα πρὸς τὸν καθαρὸν τοῦτον θησαυρὸν! Ἐπὶ πολλάς ὥρας ἔμενον θαυμάζων αὐτὸ ἐν ἐκτάσει, ἀφ' ἧς οἱ ἀστεῖσμοὶ δὲν μὲ ἀπέσπων. Βλέπω

τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἔτι ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἐστίας καὶ οὐδεμίαν πτυχὴν τοῦ χιτῶνος αὐτῆς δὲν ἐξελείφθη ἐκ τῆς μνήμης μου! Ἦτο ὄρθιον, ἔχον τὴν κεφαλὴν γυμνὴν, ὑποβαρτάζον τοὺς πλοκάμους διὰ χρυσῆς καὶ εὐκάμπτου ταινίας; χριέντως προσδεμένης ἐπὶ τοῦ ἀχένου, ἔνθα χριέντως ἐκρέματο ἡ λελυμένη αὐτῆς κόμη! Οἱ κυανοὶ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ὑπὸ τὰς μελάγχρους ὀφρῦς καὶ τὰ ἡμιγεωμετρικὰ ἐρυθρὰ χεῖλη αὐτῆς ἀπέπνεον εὐώδη εὐγένεαν καὶ ἀγαθότητα ἀνέκφραστον Ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα καὶ αὐτοὶ οἱ βραχίονες ἦσαν περιβεβλημένοι χιτῶνα λεπτὸν καὶ λευκόν, ἐφ' οὗ ἤρχοντο δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν αἱ πυχλαὶ ἱματίου ἐρυθροῦ τόσον λεπτοῦ, ὥστε ἤσθάνετό τις δι' αὐτοῦ τὴν σάρκα ζῶσαν καὶ πάλλουσαν, τόσον αἰδήμονα, ὥστε Ἐστίας θὰ ἐζήλου τὸν στολισμὸν αὐτόν. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι τὸ ὄλον, φίλε μου ἄφες μοὶ τὴν χαρὰν ν' ἀνακαλῶ κατ' ἐμαυτὸν τὰς ἀναμνήσεις μου...

Μικρὰ ταινία ἰώδους χρώματος κατήρχετο κατὰ μήκος τοῦ χιτῶνος αὐτῆς καὶ συνιδυάζετο μετὰ τοῦ ὑπολείκου καὶ τοῦ ἐρυθροῦ, ὡς τὸ ἐρυθρόν, τὸ λευκόν, καὶ τὸ κυανὸν εἰς τὰς τοῦ Ῥαφαὴλ ἐπὶ ὑφάσματος εἰκόνας. Μικρὰ σανδάλια ἐρυθροβαφῆ ἔφερον οἱ πόδες θεᾶς καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ταινίαι ἦσαν τὰ ἔχνη χρυσώματος λεπτοῦ, ὅπερ ὁ χρόνος εἶχε σεβασθῆ... Ἄ! ἀφ' ἧς στιγμῆς εἶδον τὴν μικρὰν μου Ταναγραίαν, αὐτὴ δὲν ἔπαυσε κατέχουσα τὴν ψυχὴν μου! Αὐτὴ ἦτο ἡ ὠραία μου ἐρωμένη, ἡ παρῆγορός μου, πρὸ τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ διέλθω, ὡς ὁ φακίρης! πολλὰς ἡμέρας σιωπηλοῦ θαυμασμοῦ! Ἠσθάνομην πρὸς αὐτὴν αἰσθημα ἀνάμιτον ἔρωτος καὶ σεβασμοῦ. Ἡ φυσιογνωμία αὐτῆς ἦτο τόσον σοβαρὰ, καὶ τοὶ γλυκεῖα, τὸ ἦθος τῆς τόσον εὐγενὲς καὶ ἀγνόν, ὥστε ἠρυθρίων νὰ σκεφθῶ, νὰ ὀμιλήσω ἐνώπιον αὐτῆς ἄλλως ἢ ἐνώπιον μητρὸς ἢ ἀδελφῆς. Εἶχον ἐν τῷ δωματίῳ μου δύο μικρὰ ἐξ ἀλαβάστρου ἀντίτυπα τῆς Ἀφροδίτης τῶν Μεδίκων καὶ τοῦ Καπιτωλίου, τὰ ὅποια ἀπεμάκρυνα. Ὅτε ἤλθες νὰ μὲ χαιρετίσης, παρετήρησας τὴν μεταβολὴν ταύτην καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν μὲ ἐπέπληττες! ἀλλὰ δὲν πρέπει οὐδέποτε νὰ περιπαίζωμεν τὸν ἐνθουσιασμὸν πρέπει ἢ νὰ μετᾶσχωμεν αὐτοῦ ἢ νὰ τὸν συγχωρῶμεν.

Ἀνεχώρησας εἰς Οὐάσιγκτῶνα καὶ μετὰ σοῦ

1) Φακίρης, μοναχὸς τουρκικὸς, ὁ κοινῶς δερβίσης λεγόμενος.

ἀπόλεσα τὸν μόνον φίλον, οὗ ἡ συναναστροφή ἐδυνήθη, νὰ μὲ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς ἀποροφώσεως μελαγχολίας πρὸς τὴν ὠραίαν ἐρωμένην μου. Τότε αὐτὴ κατέστη μοι διττῶς προσφιλέα, διότι ἦτο εἰς ἐμὲ τὸ αἰώνιον φῶλον τοῦ θήλεως καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀπόντος φίλου. Πῶς νὰ σοὶ εἴπω περὶ τῶν ἡμερῶν, ἃς διήλθον πρὸ αὐτῆς ἔχων τὰς χεῖρας ἠνωμένας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγρούς, ἀνακαλύπτων ἀκαταπαύστως νέαν τινὰ καλλονὴν, εὐλογῶν τὸν τεχνίτην, ὅστις ἐδημιούργησε τὸ ἀριστοῦργημα καὶ τὸν φίλον, ὅστις μοὶ ἔδωκεν αὐτό! Αὐτὴ ἐμεδίκα πάντοτε καὶ ἐγὼ ἐπίσης θεωρῶν αὐτὴν ἐμεδίκα καὶ ὅτε κατέπνευε τὸ μακρὸν μειδιά μου εἰς τὸ ἰδικόν της, μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι τὰ χεῖλη τῆς ἐκινουῦντο σπασμωδικῶς, ὅτι ἤθελε νὰ ὀμιλήσῃ, νὰ μοὶ εἴπῃ ἴσως, Σὲ ἀγαπῶ!... Ἐπὶ τέλους κατήνησα νὰ μὴ ἐξέρχωμαι, διότι αἱ ἄλλαι γυναῖκες μοὶ ἐφαίνοντο ἀποτρόπαιοι. Ἡ ὑπηρετορία μου μὲ ἐθεώρησε τρελλὸν καὶ διέδωκεν εἰδήσεις εἰς τὴν συνοικίαν τρομακτικὰς. Ὡ! Οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι οἱ μὴ γνωρίζοντες τὴν παραφροσύνην πρὸς τὸ ὠραῖον! Ὁ θαυμασμὸς περιέστη εἰς ἔρωτα, ὁ δὲ ἔρωτος μου ἐγένετο λατρεία καὶ ἡ λατρεία μου φετιχισμὸς. Τότε ἐνόησα τοὺς Ἕλληνας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος προσφέροντας τὰς προσευχὰς καὶ τὸ θυμίαμά των εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πραξιτέλους. Ποσάκις ἐσκεπτόμην περὶ τῆς ἀρχαίας Γαλατίας καὶ τοῦ θαύματος, ὅπερ οἱ μῦθοι πραγματεύονται, ἡ δὲ καρδίκα μου καθ' ἐκάστην ἀνεκαίνιζεν! Σὺ, Ῥαούλ, μειδιάς, καὶ ἴσως ἔχεις δίκαιον, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μου ἐγένετο τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐμφυχοῦ ὅ,τι θαυμάζει καὶ δὲν δοκιμάζει χωρὶς νὰ ἀγαπᾷ.

«Οὕτω διήλθον τρεῖς μῆνες. Ἐπιμελῶς προφυλαττομένη ἡ ὠραία μου ἐρωμένη ἐντὸς δελίνου κώδωνος ἐφωτίζετο κατὰ πᾶσαν πρωΐαν ἐκ τῶν ἀκτίων τοῦ φθινοπωρινοῦ ἡλίου, ὅστις ἐχαριεντίζετο μετὰ τῆς κόμης καὶ τοῦ κόλπου τῆς. Πρὸ πολλοῦ αὕτη δὲν ἦτο δι' ἐμὲ ἀγαλμάτιον, ἀλλ' ἀδελφὴ ἐρωμένη, περὶ ἣν ἡ ἀμέριμος καρδία μου συνεκέντρου πάσας τοῦ ἔρωτος τὰς δυνάμεις τῆς.

Ὁ χειμὼν ἐφθασεν ἐφοβούμενη δι' αὐτὴν τὸ σκότος καὶ τὸ ψῦχος κατεσκεύασα μικρὸν ἀργυροῦν κιβώτιον, ἐν ᾧ ἔκλειον αὐτὴν κατὰ πᾶσιν ἐσπέραν καὶ ἐναπέθετον ὑπὸ τὸν κώδωνα ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου. Ἀλλὰ πολλάκις, κατὰ τὰς ἀγρυπνίας μου, ἠγχεῖομην κρυφίως, ὡς τις ἔνοχος, ἠνοίγον μετὰ δειλίας τὸ κιβώτιον καὶ ἐθεβχιούμην ὅτι ἡ ὠραία μου ἐρωμένη ἦτο ἐκεῖ καλῶς!

«Μισανθρωπότερος ἢ ἄλλοτε ἀπηγόρευσα τὴν εἴσοδον εἰς τὸ δωμάτιόν μου εἰς πάντα καὶ εἰς αὐτοῦς τοὺς μικρομπόρους, τοὺς βρωποπόλους, καὶ ἔζησα κατὰ μόνας μετὰ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀκαταπύστου ἐκστάσεώς μου. Ἦμην ζηλότυπος, ὡς τις Αἰθίοψ' οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ ἔπρεπε νὰ βλέπῃ τὴν Ταναγραίαν μου. Ὁ ἐλάχιστος θόρυβος μὲ ἀνησύχει· ἔζων ἐν καταστάσει ταρχῆς ἰσχυρᾶς, διακοπτομένης ἐκ τῶν μακρῶν ὥρων τῆς θεωρίας, καθ' ἃς ἡ ἀναστελλομένη ταραχὴ μὲ κατεβ. βρωσκεν. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἤμην εὐτυχῆς, ἡγάπων, ἐθαύμαζον. Ἀλλὰ φεῦ! Ἡ εὐτυχία μου δὲν διήρκεσε πολὺ.

«Μηνὶ Νοεμβρίῳ ὁ ἥλιος ἐσπάνιζε καὶ ἤρξαντο αἱ μεγάλαι βροχαί. Ἦμην στενοχωρημένος καὶ περίλυπος, ἡ δὲ Ταναγραία μου ἐμειδία ἔτι μᾶλλον περιλύπος ἐν τῇ λευκοφαίῳ ἀτμοσφαίᾳ, ἥτις ἐπέεζεν αὐτήν. Πρωτῶν τινὰ ἐξάγων αὐτήν ἐκ τῆς μικρᾶς θήκης ἠσθάνθη αἰφνιδίαν φρίκην· ἐνόμισα ὅτι ἐβλεπον τὰ χεῖλη τῆς ὠχρίωντα, καὶ τὴν λευκὴν ἐσθῆτα κηλιδουμένην ὑπὸ σκιερῶν στιγμάτων. . . Μετὰ δύο ἡμέρας ἡ ἰόχρους ταινία ἐφάνη ὀλίγον πελιδνή, τὸ δὲ χρῶμα τῆς ταινίας ἀπώλεσε τὴν λάμψιν του καὶ κατέστη ὠχρὸν. . . Ἐκτοτε ἡ ζωὴ μου ὑπῆρξε βάτανος κατὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ἐφρόντιζον περὶ τῆς Ταναγραίας μου ὡς τέκνου ἀσθενοῦς· μοὶ ἐπῆλθεν αἴφνης ἡ σκέψις νὰ τὴν ἐρωτήσω, ἐὰν ἔπασχεν. Φοβούμενος τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐστοίβισα τὰς σχισμάδας τῶν παραθύρων μου καὶ διέταξα νὰ διατηρῶσιν ἐν τῷ δωματίῳ τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν. Μάταιαι προσπάθειαι! Ἀνωφελῆς περιποίησις! Ἡ νόσος προεχώρει ταχέως· ἔβλεπον, ὅτι ἤρχετο ἡ ὀλεθρία ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ ὑπ' ἐμοῦ λατρευομένη θὰ ἐπιπτεν εἰς τοὺς βραχίονάς μου ὡς κόνις, ἄχρους. . . νεκρά! Ἐν τῇ σκέψει ταύτῃ ἐνόμισα ἀληθῶς, ὅτι θὰ ἐγενόμεν ἡ τρελλός. Τοσοῦτον ἐδασνήσθη, ὡς τε μὲ κατέλαβε πάλιν ὁ πυρετός καὶ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἀποκρύπτω ἀπὸ πάντων τὴν ἀσθενείαν μου ἡρώτων ἐμαυτόν, ἂν θ' ἀπέθνησκον πρὸ τῆς Ταναγραίας μου, ἢ ἡ Ταναγραία μου πρὸ ἐμοῦ. . .

Ὅτε ἀνέλαβον, ἀπεφάσισα νὰ σκεφθῶ καὶ νὰ θεωραπέσω ἀντὶ πάσης θυσίας τὴν ἄγνωστον νόσον, ἥτις κατέτρεπε τὸ χρῶμα τοῦ θησαυροῦ μου.

«Ἀλλὰ, θά μοι εἴπῃς, ἄνθρωπος ἀρμόδιος θὰ σοὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι οὐδὲν καταστρέφεται τόσον ταχέως ὑπὸ τὸν ὀμιχλώδη οὐρανὸν τῶν Παρισίων ἢ τὰ χρώματα τῶν μικρῶν ταναγραίων. Πρέπει νὰ λάβῃ τις τὴν ἀπόφασιν.

«Τὸ ὁμολογῶ, ἄλλος τις θὰ εὕρισκεν ἀρχαιολόγον, ἐγὼ ὅμως ἐπορεύθην νὰ συμβουλευθῶ ἱατρόν.

«—Κύριε, λέγω τῷ ἱατρῷ, νεᾶνις, ἦν ἀγαπῶ, εὕρισκεται ἐν καταστάσει ἐμπνεύσει πολὺν φόβον. Γεννηθεῖσα ἐν κλίματι θερμότερῳ τοῦ ἡμετέρου μετηνέχθη ταχέως εἰς τὴν ὑγρὰν καὶ παγετώδη ἀτμόσφαιραν τῶν Παρισίων. Κατὰ μικρὸν ἀπώλεσε τὴν δροσερότητα, τὰ χρώματα καὶ τὴν λάμψιν τῆς. Τὰ χεῖλη αὐτῆς εἶνε ὠχρὰ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς νεκροῦ. Παρακαλῶ, συμβουλεύσατέ μοι, τί πρέπει νὰ κάμω δι' αὐτήν!

«—Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἴδω τὸ παιδίον αὐτό, μοὶ λέγει ὁ ἱατρός;

«—Εἶνε, ἀδύνατον, ἐξοχώτατος δὲν πρέπει νὰ ἐξέλθῃ καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἴδῃ οὐδεὶς. Ἐπειτα, τοῦτο θὰ ἦτο ἀνωφελές!

«Ὁ Ἀσκληπιάδης ἔκαμε χειρονομίαν τινὰ ἐκπλήξεως

«—Κύριε ἐπανελάθην, ἐὰν ἡ νεᾶνις ἐγεννήθη ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασιν, ἀδίκως μετήνεγκον αὐτήν εἰς Παρισίους· πρέπει νὰ ἐπανελθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς. Αἱ νεᾶνιδες, Κύριε, ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ αὐξήσωσιν, ὅπου ἐφυτεύθησαν.

«Ἡ ποιητικὴ αὕτη παρατήρησις τοῦ ἱατροῦ ἐπροξένησεν εἰς ἐμὲ βχθεῖαν ἐντύπωσιν.

«—Τώρα, ἱατρέ, δότε καὶ εἰς ἐμὲ μίαν συμβουλήν. Προσεβλήθην ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ καὶ εἶμαι ἀδύνατος καὶ περίλυπος. Τὸ ψῦχος μὲ ἐνοχλεῖ. . .

«—Ἀποδήμησον, Κύριε, ἀναχώρησον εἰς τὰ μεσημβρινὰ κλίματα καὶ ἐπανελθε μετὰ τῶν χελιδόνων.

«Εὐχαριστήσας τῷ ἱατρῷ ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν μου ὅλος σύννους.

«Ἐξήγαγον τὴν μικράν μου ἐκ τοῦ ἀργυροῦ κιβωτίου, ὅθεν δὲν ἀφῆκα αὐτήν νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἐσκέφθη ἐπὶ πολὺ θεωρῶν αὐτήν. Ἡ χιὼν ἐπιπτε κατὰ νιφάδας, ὁ οὐρανὸς ἦτο συννεφώδης καὶ λευκόφαιος καὶ οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι διήρχοντο ἐν τῷ πεδάλωντι ὡς σπασμωδικαὶ κινήσεις. Ὑπῆρχεν ἐν τῷ βλέμματι τῆς μικρᾶς μου ὀδονηρόν τι καὶ ἡ θρηνώδης ἔκφρασις τῆς νοσταλγίας.

«—Ὡμοσα νὰ σὲ σώσω ἀντὶ πάσης θυσίας, ὠραία μου ἐρωμένη! Θὰ ἴδῃς τὴν Ταναγραν, καὶ θὰ ἔλθῃ καὶ ἐγὼ νὰ ἴδω τὴν Ταναγραν μετὰ σοῦ.

«Τῆς ἀποφάσεως ταύτης γενομένης ἠσθάνθη ἐμαυτὸν ὀλίγον ἀνακουφίζομενον. Ἐσπευσα τὰς προτομασίας τῆς ἀναχωρήσεως. Ἐθῆκα πάλιν τὴν

Ταναγραίαν μου ἐν τῷ κιβωτίῳ τῆς ἐπιμελῶς ἐστὶ βλασμένην διὰ βράχια· κατεσκευάσα βύρσινον θυλάκιον διὰ νὰ φέρω αὐτὸ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ φθάσας εἰς Μασσαλίαν ἐπεβιβάσθην.

«Ἐρθασα εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ πολυτίμου φροτίου μου. Νὰ σοὶ εἴπω, τί ἔκαμον ἐν τῷ ταξειδίῳ μου, τί εἶδον ἐν τῇ πόλει τοῦ Κέκρωπος, ἀληθῶς δὲν δύναμαι, διότι ἡ σκέψις μου ἦτο ἐντελῶς ἀλλαχοῦ παραδεδωμένη. Ἐψηλάφω κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ μικρὸν μου κιβώτιον καὶ βεβχιούμενος, ὅτι ἦτο πλησίον μου ἡσύχαζον ἐπὶ τινὰς στιγμάς. Νομίζω, ὅτι διερχόμενος εἶδον τὸν Παρθενῶνα καὶ ἐθαύμασα αὐτὸν λίαν ἐπανερχόμενος, ἀλλ' ἐν τῇ τότε εὕρισκόμενῃ καταστάσει δὲν ἐφρόντισα νὰ τὸν θεωρήσω.

«Ἡ ἀνοιξις ἐπανήρχετο· ἀτμόσφαιρα χλιαρὰ καὶ καθαρὰ περιέβαλλε τὰ πάντα ἤμην σύννους καὶ περιλύπος ἐκ τῆς ἐαρινῆς ἐκείνης θλίψεως τῆς ψυχῆς, ἥτις αἰσθανομένη ὅτι γηράσκει βλέπει πάντα τὰ περὶ ἑαυτὴν ἀναγεννώμενα. Ἐν τούτοις μία σκέψις μὲ κατεῖχε, ἡ ἐλπίς, ὅτι θὰ ἴδω ἀναθάλλουσαν τὴν ἐρωμένην μου, θὰ αἰσθανθῶ αὐτὴν ἀναβιοῦσαν εἰς τοὺς βραχίονάς μου ὑπὸ τὰς ἀκτίνες τοῦ ἡλίου τῆς γεννήσεώς τῆς. Ἐξήτησα ἄμαξαν καὶ ἀνεχώρησα εἰς Βοιωτίαν. Διήλθομεν διὰ τῆς Δεκελείας, ἀνήλθομεν τὸν Πάρνητα καὶ τὴν ἐσπέραν περὶ τὴν δεκάτην κατελύσαμεν ἐν ἐλεσίνῳ ξενῶνι, ὃν καλοῦσι Χάνι, εἰπόντων μοι μίαν λέξιν, ἣν ἐνόησα, τὴν λέξιν Σχηματάρι. Διότι τὸ Σχηματάρι εἶνε τὸ ἐγγύτατον τῆς ἀρχαίας Ταναγράφος χωρίον, ὅπερ ὁ μὲν Ὅμηρος ὀνομάζει, λέγουσιν, Γραῖταρ, οἱ δὲ νέοι Ἑλληνες Γριμάδαρ.

«Ἡ νύξ ἦτο θερμὴ, γαληνιαία, ἕναστρος καὶ ἀνήγγειλεν ἡμέραν λαμπράν. Κατακλιθεὶς ἐπὶ ἐλεεινῆς κλίνης ἐκράτουν σφιγκτὰ ἐν τῷ στήθει μου τὸ μικρὸν κιβώτιον.

«—Περίμενε ὀλίγας ὥρας, ἀγαπητή μου, θ' ἀναγεννηθῆς, θ' ἀναπνεύσει τῆς πατρίδος σου τὸν ὑπὸ τοῦ ἀζώματος ἐξ ἀνθέων πνιζόμενον ἀέρα, τὰ ὁποῖα αἱ ἀδελφαί σου ἄλλοτε συνέλεγον· τὰ χρώματά σου θ' ἀνλάμψωσι δροσερώτερα καὶ ἡ χαρὰ ἥτις θὰ λάμπῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου σου, θὰ εἶνε ἡ γλυκυτέρη ἀμοιβὴ τῶν κόπων μου.

Κατὰ τὸ ἐπίλοπον τῆς νυκτὸς διάστημα δὲν ἐκλείσασα τοὺς ὀφθαλμούς μου. Τέσσαρες ἢ πέντε χωρικοί, κεκλιμένοι ἐν τῇ αὐτῇ μάνδρᾳ, ἐκάπνιζον καὶ ἐχαριεντίζοντο ἐν ἀκαταλήπτῳ διαλέκτῳ. Ἀνεμιμνησκό-

μην τὰς ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων ληστῶν καὶ κρατῶν τὸ μικρὸν μου κιβώτιον ἀνέμενον ἀνυπομότως τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας καὶ ὅτε τὰ τῆς ἡοῦ ἐρυθρήματα ἐχρωμάτισαν τὸν ὀρίζοντα, ἠγέρθη καὶ ἐπορευόμενη πρὸς τὰς περιφήμους νεκροπόλεις. Ἡ σπουδὴ τῶν βιβλίων καὶ τῶν χαρτῶν μὲ εἶχον τόσον ἐξοικειώσει πρὸς τὸν τόπον, ὥστε ἐγνώριζον (πολὺ εὐτυχῶς) τὴν ὁδὸν χωρὶς νὰ ἐρωτήσω. Ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν ἔτι ἀνατεῖλει, ὅτε ἔφθασα εἰς μίαν τῶν νεκροπόλεων. Διότι ἐν Τανάγρα δὲν ὑπάρχει μόνον μία μόνη ἀκρόπολις, ὑπάρχουσιν ἀνάριθμοι διεσπαρμένοι καθ' ὅλην τοῦ Ἀχρῶνος τὴν πεδιάδα μετὰ τῶν χωρίων Σχηματαρίου, Βράτζι, Λιάτεν καὶ Στανιάταις, ἀποτελοῦσαι κύκλον ἐξ χιλιομέτρων περὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἐπειδὴ ἦσο ἐν Τανάγρα, τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν εἶνε ἀλλότρια εἰς σὲ καὶ δύσαι ἐν πνεύματι ν' ἀκολουθήσῃς τὸ ὁδοιπορικόν μου. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπλανώμενη μετὰ τῶν ἀνεωγμένων τούτων τάφων, πᾶσα ἀρχαιολογικὴ σκέψις ἦτο μακρὰν ἐμοῦ. Ἐλεγον δὲ μόνον: Ἐνταῦθα ἴσως ἡ ἐκεῖ ἐκοιμήθη ἐπὶ εἴκοσιν αἰῶνας! Ἀνέμενον τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας, ὡς περιμένουσι καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Συλβέστρου τὸν ἦχον τοῦ μεσονυκτίου, ὅστις μέλλει νὰ φέρῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου ἔτους. Καὶ τῷ ὄντι, ἦτο νέον ἔτος ἢ μᾶλλον νέα ζωὴ, ἥτις ἐμελλε τότε ν' ἀρχίσῃ δι' ἐμέ! . . .

«Προεχώρησα μέχρι τῆς κορυφῆς λοφίσκου γυμνῶ, ἐνθα ἡ πρόσφατος ἐργασία τῶν ἀνασκαπτόντων εἶχε καταλίπει ἀνάριθμα ἴχνη. Δὲν γνωρίζω, πῶς ἐπέισθη, ὅτι ἡ προσφιλέ μου ὠραία εἶχεν ἀναπαυθῆ ἐκεῖ. Ἀκατανίκητος σχεδὸν ἔλξις μὲ ἐδέσμευεν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ δὲν ἐδουήθη νὰ ἀπομακρυνθῶ. Ἐρρίψα εἰς τὸν ἀέρα λίθους, ἐν οἷς ἀφῆκα νὰ ὀλισθήσῃ ἐκ τῶν χειρῶν μου τεμάχιον ὀπτῆς γῆς· τὸ τεμάχιον τοῦτο ἔπεσεν εἰς ἕνα τῶν περικυκλούντων με τάφων καὶ ἐπορεύθη νὰ καθίσω, ὅλος ἐν φρίκῃ, ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ κενοῦ ἐκείνου τάφου ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος. Ἡ καρδίη μου ἔπαλλε· θὰ ἤμην βεβαίως ὠχρός!

«Τέλος ἐκ τοῦ Ὄρωπου λάμψις ζωροτέρα ἐχρῶσσε τὸ ἐρυθρὸν τοῦ οὐρανοῦ· ἀκτίνες τινες πρόδρομοι τῆς ἡμέρας διέσχισαν τὸ διάστημα, καὶ συγχρόνως τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν ἤρξατο ἀντηχοῦν περὶ ἐμέ. Μετὰ δύο λεπτά ὁ ἀκτινοβόλος τοῦ ἡλίου δίσκος ἐφαίνετο καὶ ὁ λευκὸς τῆς Ταναγράφος οὐρανὸς ἐφωτίζετο καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. . .

• Νευρικῶς, πυρετωδῶς ἐκράτησα τὸ κιβώτιόν μου, ἠνέωξα αὐτὸ καὶ ἀπεσῆρθη τρέμων πρὸ τοῦ

κεχρυσωμένου ἀγάλματος ὅπερ πρὸ δέκα ἡμερῶν δὲν εἶχον ἴδει, αἵτινες δι' ἐμὲ ἦ-ο αἰῶν! Τότε παρήχθη φαινόμενον παράδοξον, ἀληθές· θαῦμα, φίλε μου, διότι ὑπάρχουσι θαύματα διὰ τοὺς πιστεύοντας καὶ οὐχὶ διὰ τοὺς ἄλλους. Προσβληθεῖσα ὑπὸ τῶν πρώτων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, τὴν ὁποῖον δὲν ἠλπίζε πλέον νὰ ἴδῃ, ἡ ὥραία μου ἐρωμένη, ὡς τὸ ἄγαλμα τοῦ Μένωνος, ἐλιποθύμησεν μετὰ χαρίεντος φόβου.

Τὰ πρὸ ὀλίγου ἐξηρατισμένα χρώματά της διέδωκαν λάμψιν, ἣν οὐδέποτε εἶχον ἴδει. Τὰ χεῖλη της ἦσαν ἐρυθρότερα, οἱ ὀφθαλμοὶ της μᾶλλον κυανοῖ, τὸ μειδιάματά της γλυκύτερον. . . Ὁ λευκὸς αὐτῆς χιτῶν εἶχεν ἀποβάλλει τὰ μέλανα στίγματα, λυπηρὸν τοῦ πένθους καὶ τῆς ἐξορίας. Τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ ἀνέπνεε τὴν ζωὴν, τὴν ἡδονήν, τὴν χαρὰν τῆς πατρίδος, ἣν ἀεῦρεν. Μοὶ ἐφάνη, ὅτι μετεμορφώθη ἐν τῷ φωτὶ Θαδωρίου Ταναγραίου. . . Ἡ συγκίνησις μὲ προσέβαλε τοσοῦτον σφοδρά, τοσοῦτον ἀπότομος, ὥστε κατὰ πρώτην φοράν.—ᾠ! μὴ φοβοῦ, φίλε μου, ὅφῃκα τὴν ὥραϊάν ἐρωμένην μου νὰ πέσῃ ἐκ τῶν χειρῶν μου. . .

Ἐκ φοίτης ἐκάλυψα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἐλιποθύμησα. Ὅτε συνῆλθον, τὴν ἐπεζήτησαν διὰ τοῦ βλέμματός, ἀπεμάκρυνα τοὺς θάμνους, οἵτινες εἶχον ἀντίσει εἰς τὸ βάθος τοῦ γυμνωθέντος τάφου. . . ᾠ ἐκπληξίς! Ἡ μικρά μου εἶχεν ὀλισθήσει ἡσύχως χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τοὺς λίθους τοῦ τάφου καὶ ἀνεπαύετο ὑπὸ τοὺς θάμνους μειδιῶσα πάντοτε, μειδιῶσα μειδιάμα πλῆρες παρκαλήσεων, ὥστε ἐφαίνετο λέγουσά μοι.

«—Ἄφες με ἐνταῦθα!

«—Καλῶς! Ναι, ἀγαπητή μου, εἶμαι ὁ δούλος σου, δὲν ζῶ εἰμὴ διὰ σέ, δὲν θέλω ν' ἀποθάνῃς ἐξ αἰτίας μου ὑπὸ τὰς παγετώδεις καταγιγίδες τῆς Γαλλίας! Θέλεις νὰ μένης ἐν τῇ πατρίδι σου, ἐν τῷ πρὸ αἰῶνων λίκνῳ σου. . . Θὰ μένης αὐτοῦ! Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀνίτροι, ἱερόσυλοι, ὅταν ἐκσπῶσι τὰ ἄνθη ἐκ τῶν κορμῶν, οἵτινες παρήγαγον αὐτά. Εἶνε δὲ χιλιάκις ἱερόσυλοι, ὅταν ἀπάγῃσιν εἰς μακρινὴν ἐξορίαν, εἰς Λονδίον, εἰς Βερολίον, εἰς Παρίσιον, τὰ θελκτικὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἐζωοποίησεν ἡ ἑλληνικὴ τέχνη. Ἐγενόμην ἱερόσυλος, θέλω νὰ διορθώσω τὸ ἀμάρτημά μου. Ἡ θέλησίς σου μοὶ ἐφάνη καθαρὰ καὶ ὀριζμένη. Θὰ κατοικήῃς εὐτυχῆς ἐν τῷ τύμβῳ τούτῳ ἢ μᾶλλον θὰ μειδιᾷς, ὥραία μου, τὸ καθαρὸν τῆς αἰωνιότητος μειδιάμα!

«Ἄλλ' ἐὰν νέοι βέβηλοι ἐμελλον νὰ σ' ἀφαιρέσωσι τὴν ὁποίαν ἀποδίδω σοὶ ἡσυχίαν; ᾠ! Τοῦτο δὲν

εἶ.ε δυνατὸν, τοῦ-ο δὲν θὰ γείνη. ᾠ; ἐγὼ θὰ βλέπωσιν ἐνταῦθα τύμβον ἀντικτόν, ὅπου οἱ θάμνοι ἐξήθησαν, δὲν θὰ φέρωσι· πάλιν τὰς ἀπλήστους αὐτῶν χεῖρας εἰς ἔρευναν τύμβων εἰς παρήενων. . . Δέκα αἰῶνες θὰ δ' ἐλθῶσι ἐπὶ τῆς κόνεώς μου, ἣν ἡ νεότης καὶ ἡ ὠραϊότης σου θὰ ἐπαυθίζωσιν ἐτι ὑπὸ τὰς ἀκάνθας· τχύτας!

«Οὕτως ὀμιλῶν ἔλαβον τὴ τελευταῖον τὴν μικράν μου ἐρωμένην εἰς τοὺς βραχίονάς μου, ἥτις μ' εὐχαρίστησε διὰ μειδιάματος χαριεπισμοῦ. Ἀπεμάκρυνα τοὺς θάμνους ἐκ τοῦ βάθους τοῦ τάφου, ἐπορεύθη νὰ ζητήσω πέριξ βρύα καὶ θύμον, κατεσκευάσα αὐτῇ κλίνην μαλακὴν, ἐν ἣ κατέθηκα αὐτήν, ἀφοῦ προσήγγισα αὐτὴν εἰς τὰ χεῖλη μου νὰ δώσω τὸ τελευταῖον φίλημα. Ἐπειτα ἐσκόρπισα ἄνω βρύα διὰ ν' ἀποκρύψω τὰ ἴχνη της ἀπὸ παντός βλέμματός· συνήγαγον πάλιν τοὺς θάμνους διὰ νὰ τὴν προφυλάττωσιν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐγονυπέτησα κλαίων θερμῶς. Διὰ σπασμωδικῆς προσπαθείας ἀπεσπάθην διὰ παντός ἐκ τῶν τόπων ἐκείνων. . .

Ἡρξάμην πάλιν νὰ πλανῶμαι χωρὶς νὰ γνωρίζω ποῦ ἐπορεύομαι ἔχων τὴν κεφαλὴν πλήρη πυρετικῶν ὁράσεων. Ἰκανοποίησις πικρὰ μὲν, ἀλλὰ βαθεῖα τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ ἐπραξά, ἀνεμίσγυτο ἐν τῇ ψυχῇ μου ἐν τῷ θορύβῳ τῆς μεταμελείας καὶ τῶν ἀναμνήσεων. Μετὰ μίαν ὥραν, ἴσως μετὰ πολλὰς ὥρας, ἠσθάνθη τὴν γλῶσσάν μου ξηράν, τὸν λάρυγγά μου φλεγόμενον. Ἐζήτησαν πηγὴν καὶ δένευσσον. Ἐβάδιζον πάντοτε. Τέλος διὰ μέσου τῶν θάμνων παρετήρησα μακρόθεν δύο ἀνθρωπίνας μορφάς, πρὸς τὰς ὁποίας ἐσπευδον.

Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν πηγῆς σκιαζομένης ὑπὸ ἰτέας νεῖνης καὶ γυνὴ ἡλικιωμένη ἐγέμιζον τοὺς φαιούς ἀσκούς των καὶ ἐβάδιζον ἡρέμα πρὸς γειτονικὸν χωρίον.

Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν πηγῆς σκιαζομένης ὑπὸ ἰτέας νεῖνης καὶ γυνὴ ἡλικιωμένη ἐγέμιζον τοὺς φαιούς ἀσκούς των καὶ ἐβάδιζον ἡρέμα πρὸς γειτονικὸν χωρίον. «Παράδοξος ὄρασις μὲ συνεκίνησεν. Ὁνειρεύθη ἡ ὄνειρεύομαι, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν; Πρὸ ὀλίγου τὴν ἐνεταφίασα καὶ ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτῆς διὰ παντός, καὶ ὁμοῦ ἦτο ἐκεῖ, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου! Τὴν εἶχον ἀφῆται ἀκίνητον καὶ προεπορεύετο ἐμοῦ εἰκοσι βήματα! Ἠγέρθη ἐκ τοῦ τάφου καὶ ἐφάνη εἰς ἐμὲ, διότι ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ μὴ μ' ἐγκαταλείπῃ ποτέ; Ἐβάδιζον πλησιέστατα τῆς νεάνιδος καὶ τὴν ἐθεώρουν ἐκπληκτος. . . Ἦτο ἐκεῖνη! Ἐπὸ τοὺς βραχεῖς καὶ κυκνοὺς ὀφθαλμούς της, ἐν οἷς ἀντανάκλα ἡ ἀγαθότης, ὑπῆρχε ῥίς εὐθεία καὶ χεῖλη κόκκινα, αὐτὰ

ἐκεῖνα τὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου ἐφίλησα. Ἀπὸ τῆς ταινίας κεχρυσωμένη ἀνύψου τοὺς κολπώδεις πλοκάμους της, χαριέντως συμπεπλεγμένους ἐπὶ τοῦ αὐχένος της, ἐνθα ἡ λυγίκομος κόμη της ἐχαριεντίζοντο. Ὅλον τὸ σῶμα αὐτῆς περιέβαλλε λεπτὸς καὶ λευκὸς χιτῶν, ὅθεν ἐξήρχοντο οἱ εὐκαμπτοὶ καὶ ἰσχυροὶ βραχίονες αὐτῆς· ἰμάτιον ἐρυθρὸν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ ἐσχημάτιζε τοὺς θελκτικὸς γύρους κόλπου ἐξωγκωμένου ἐκ τοῦ ἔκρος τοῦ βίου. Ἡμην βυθισμένος ἐν τῇ ἐκστάσει, ὅτε ἡ νέα Ταναγραία ἐστράφη πρὸς με. Ἐκαμα πρὸς αὐτὴν νεῦμα, ὅτι ἤθελον νὰ πῶ ἐξέτεινε τὸν ἀσκὸν καὶ ἐνόμισα, ὅτι τὸ ὕδωρ τῆς Ταναγράφος ἦτο νέκτρο. Ἡ ἡλικιωμένη γυνή, ἡ συνοδεύουσα αὐτήν, μοὶ εἶπε δύο λέξεις τὰς ὁποίας ὕστερον ἐνόησα. Καλῶς ὀρίστε. Ἄντι πάσης ἀπαντήσεως ἔκλινα τὴν κεφαλὴν. Ἡ νεῖς μ' ἐθεώρει μετὰ προσοχῆς. Ἰδοῦσα ὅτι ἤμην κεκμηκὸς καὶ πάσχων μοὶ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὸ χωρίον διὰ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ τὴν ἀκολουθήσω. Ἐμάντευον πάντοτε ἐκ τοῦ βλέμματός της, ἐκ τῆς γλυκύτητος τοῦ μειδιάματός της, ὅτι ἡ ὥραία μου ἀγαπητὴ ἦτο καλὴ καὶ ὥραία! Τὴν ἠκολούθουν ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς προσηλωμένους ἐπ' αὐτήν καὶ ὡς ἐξεστηκὸς εἰς τὸ ἄπειρον νέος εὐδαιμονίας.

Ῥαούλ! Με διᾶς καὶ μαντεύεις τὰ ἐπιλοίπα. Εἰς τὴν καλύβην, ὅπου ὠδηγήθη, ἐκάθητο γεροντοπαλίκαρρον, τὸ ὁποῖον μὲ ὑπεδέχθη διὰ τῶν αὐτῶν μυστηριωδῶν λέγων, καλῶς ὀρίστε! καὶ ἐσφιγγέ μου τὴν χεῖρα ὡς παλκίος φίλος. Ὅτε συνῆλθον ὀλίγον ἐκ τῆς ταραχῆς μου, ἐσκέφθη νὰ τῷ ἀποτεινῶ λέξεις τινὰς ἰταλιστί. Ἀμέσως ἡ θυγάτηρ καὶ αὐτὸς χαριέντως ἀνεφώνησαν μὲ ἐνόησαν. Τὸ γεροντοπαλίκαρρον ὑπῆρξε ναυτικός, εἶχε διέλθει ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Σύρῳ, ὅπου ὀμιλεῖται ἡ ἰταλικὴ, καθὼς καὶ ἡ ἑλληνικὴ. Μοὶ ἀπέτειναν ἐρωτήσεις, εἰς ἃς σχεδὸν δὲν ἀπεκρινόμην, διότι ἤμην βυθισμένος εἰς τὴν νέαν Ταναγραίαν, ἥτις ἤναψε ξυλάρια τι νὰ καὶ ἐγονυπέτησε πρὸ τοῦ πυρός διὰ νὰ παρκαυάσῃ καφέν· οὐδὲν τῶν κινήματων αὐτῆς μὲ διέφευγεν. Ἐκάστη πτυχὴ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς μοὶ ἐστερέωνε τὴν πεποίθητιν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπίησε δι' ἐμὲ θαῦμα καὶ ἡ ὥραία μου ἐρωμένη αὐξήθησα εἶχεν ἐξέλθει ἐκ τοῦ τάφου. Τὸ παλκίκαριον παρετήρησε τὴν συγκίνησίν μου καὶ μοὶ εἶπεν, ὅτι ἐφινύμην πάσχων. Ἀπήντησα, ὅτι ἐπασχον ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἐμελλον μετ' ὀλίγον νὰ καταλίπω τὴν Ταναγράφον.

«—Ἐὰν τοῦτο εἶνε τὸ μόνον αἴτιον, ἀπεκρινάτό μοι, δέραςθε ἡμέρας τινὲς παρ' ἡμῖν, καὶ εἶπατε

τοὺς φίλους ὑμῶν ἐν Εὐρώπῃ, τί εἶνε ἡ φιλοξενία τῶν παλκικαρίων.

Ἐδέχθη τὴν πρότασίν του χωρὶς νὰ τὸν παρακαλέσω, εὐτυχῆς, ὅτι ἐδυνάμην νὰ θεωρῶ ἐτι τὴν θείαν ὠραιότητα, ἥτις ὑπηρετεῖ ἡμᾶς. Ἐνῶ δὲ ὀπίνομεν τὸν καφέν, ἐκαίνη ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς θύρας καὶ ἴστατο ὀρθία, περιτυλίσουσα τὸ ἐρυθρὸν ἰμάτιον περὶ τοὺς ὠραίους καὶ κεκμηκὸτας βραχίονας αὐτῆς. Ἦτο ἡ ὥραία ἐρωμένη μου ὡς ἐβλεπον αὐτὴν κατ' ἐκάστην ἐν πάσῃ τῇ λάμψει τῆς ζωῆς καλλοσύνης της! Ἀὐτὴ εἶνε, ἀνεκράζον ἀκουσίως. . . Πλησιάσα πρὸς τὸν πατέρα ἀντήλλαξε λέξεις τινὰς ἑλληνιστί. Συνεννοῦντο ἤδη νὰ μὲ νοσηλεύσωσι καὶ νὰ μὲ θεραπεύσωσι!

Διὰ τί νὰ σοὶ διηγηθῶ τὰς θελκτικὰς στιγμάς, τὰς ὁποίας διήλθον τότε μετ' αὐτῆς! Ἡ Ἀθηναῖα, οὕτως ὀνομάζετο, ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἰταλικὴν, ὥστε νὰ μὲ καταλαμβάνῃ καὶ δὲν ἐγνώριζον ἀρκετὰ διὰ νὰ ὀμιλῶ μετ' αὐτῆς πολὺ. Διελεγγόμεθα ἀνταλλάσσοντες μειδιάματα! Ταῦτα εἶνε ἡ γλῶσσα τοῦ ἔρωτος καὶ ἡ ἀληθὴς παγκόσμιος γλῶσσα.

Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τὸ σχέδιόν μου ἀπεφασίσθη· ὁ Θεὸς μοὶ τὴν ἀφῆρεσεν, ὁ Θεὸς μοὶ τὴν ἔδωκε, γεννηθῆτω τὸ θέλημά του! Ὁδήγησα τὸ παλκίκαριον παρὰ τὴν πηγὴν, καὶ ἐξυμνήσας τὴν ὠραιότητα τῆς θυγατρὸς του ἐζήτησα τὴν χεῖρα αὐτῆς. Μοὶ ἀπεκρίθη, ὅτι ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὴν θυγάτηρα του κυρίαν τῆς ἐκλογῆς. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἀνέγνωσα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της, δὲν ἠσθάνθη εἰς τὰς συσφιγξίς τῶν χειρῶν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ της δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐξαναγκάσεως; Τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ τὴν ἐφίλησα εἰς τὸ μέτωπον καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἤμεθα μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα.

Ἐπρότεινα τῇ Ἀθηναῖᾳ νὰ μένω μετ' αὐτῆς ἐν Ταναγράφῳ. Ἐκάστη παρερχομένη ὥρα μοὶ ἀνεκάλυπτεν ἐν τῇ θείᾳ ταύτῃ φύσει νέους ἠθασαυροὺς ὠραιότητος, ἀπλότητος καὶ γλυκύτητος· εἶχον ἀπαρνηθῆ χάριν αὐτῆς τὴν πατρίδα μου, ὡς οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ὀμήρου, οἵτινες ἐγέγοντο τοῦ Λωτοῦ. Ἄλλ' ἡ Ἀθηναῖα ἤθελε νὰ ἴδῃ τὴν Γαλλίαν, ὅπου αἱ γυναῖκες, ἔλεγον αὐτῇ, δὲν ἐνεδύοντο ὡς αὐτῇ. Τὸ ἀνυπόμονον νὰ ἐγκαταλίπη τὸν γενεθλιόν της τὸν προήρχετο ἐκ σώφρονος καὶ ἀγαθῆς σκέψεως, ἐκ τοῦ φόβου, μήπως καὶ πλησίον αὐτῆς ἀκόμη αἰσθανθῶ λύπην διὰ τὸν ἰδικόν μου. Τὸ γεροντοπαλίκαρρον τὴν ὑπεστήριζε πάτη δυνάμει.

«—Ἀπελθε, Ἀθηναῖα μου, ἔλεγεν, ἀπελθε νὰ δεῖ-

ξης εις τας γυναίκας της Γαλλίας, τί είναι αι θυγατέρες των παλικαριών!

«Επανήλθον μετά της Αθηνάς μου μεγάλης εις Αθήνας δια να ένδυσθην εύρωπαϊκά ένδύματα. Πόσον εύλογώ τον τρόπον των στενών ένδυμάτων! Η Αθηνά θα έμειδιάσε σφόδρα εις την θεάν κρινολίνου περιεβλήθη άπλην έσθητα εκ καθαράς μετάξης ούδόλωσ μεταχειρισθείσα τα μάταια τεχνάσματα, δι' ών θέλουσι να διορθώσωσι το πλάσμα του Δημιουργού. Μοί εφάνη υπό τα νέα ταύτα ένδύματα έχουσα νέαν καλλονήν, διότι έφερε ταύτα μετά εύκολίας και χάριτος. Η επίκρισις αυτής έγένετο επί των πίων ήμωv, ους ήναγκάσθη να υπερασπίσω ως άρμοδίους.

«Μετά δέκα πέντε ημέρας εδεικνουν αθηή εν Παρισίοις τας μικράς της αδελφής φυλακισμένας έν ταις του Λούβρου ύάλοις. Διετήρησεν όλην αυτής την γαληνιαίαν παιδρότητα εν μέσω των θορύβων της μεγαλουπόλεως. Ζώμεν εύτυχεις και εϊμεθα πλέον έρωτόληπτοι ή κατά την πρώτην ήμέραν. Π Αθηνά μανθάνει την Γαλλικήν και με διδάσκει όλίγον την έλληνικήν. Ο μήν του μέλιτος θα διαμείνη πάντοτε αναλλοίωτος. Δύνασαι φίλε μου, να κρίνης περὶ της εύδαιμονίας μου! Η μικρά μου Ταναγραία ζή και εϊνε σύζυγός μου! Η Ταναγραία μου ήτο ώχρά, αλλά τώρα εϊνε έρυθρά ως το ρόδον! Το θέρος εν Παρισίοις φαίνεται αυτή τόσο γλυκύ, όσον εν Τανάγρα. Θα διέλθωμεν τον χειμώνα εν Ελλάδι πλησίον του αγαθού Παλικαρίου. Είς σε, φίλε μου, όφείλω όλην μου την χαράν. Ταναγραία ζώσα και αγαπώσα με... και μικρά επίδοξα τέκνα της Τανάγρας.

ΑΙΜΓΛΙΟΣ

II

Ραού. I τφ Αιμυλίφ

Εν Ρώμη τή 3[15 Σεπτεμβρίου 187..

«Καλέ μου φίλε, έχω εν τη συλλογή μου δευτέραν Ταναγραίαν σπεύδω να την ένταφιάσω πλησίον της ιδιικής σου!

ΡΑΟΥΛ

[Εκ της πολιτικής και φιλολογικής Έπιθεωρήσεως.]

ΚΩΝΣΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΑΝΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Περί της δημοσίας εκπαίδευσως των Τούρκων δύο

ισχυρισμοί, καιτοι άνυπόστατοι και άβάσιμοι, μόλα ταύτα πλανώσι τα πνεύματα των περισσοτέρων.

Ο πρώτος ανάγεται εις τον Ίσλαμισμόν, όστις αντίκειται εις την διάδοσιν των γνώσεων, ο δεύτερος αποδίδεται εις την όθωμανικήν φυλήν, ήτις επαναπαύεται εις συστηματικήν άγνοιαν.

Η ένδελεχής ανάγνωσις του Κορανίου, τα άκμάσαντα φώτα των έπιστημών και της φιλολογίας εν τη εις Βαγδάτιον αύλη των Χαλιφών, καθ' όν χρόνον ή Δύσις διετέλει βεβουλισμένη εν τη άπαιδευσίχ και βαρβαρότητι, τα θαυμάσια έργα, δι' ών οι Άραβες επεκόσμησαν την Ίσπανίαν άρκοϋσι ν' αποδώσωσι δικαιοσύνην εις τον πρώτον Ισχυρισμόν. Ο δεύτερος είναι ουχ ήττον δυσδιάκριτος εις του τυχόντος τους όφθαλμούς του βουλομένου να εξετάση κατά τι ακριβώς την Τουρκίαν. Είς ουδέν μέρος απονέμουσι τοσοϋτον σεβασμόν προς τους έπιφοτισθέντας την διάδοσιν των φώτων, όσον εν Τουρκία. Ο τίτλος του χότζα (διδασκάλου) ουδέποτε παρκαγράφεται, όσον εύτελής και άν ή ή κατάστασις αυτού, και ύψηλή ή θέσις του μαθητου, ο τελευταίος δέν παύει επιδεικνύων εις τον άρχαίον διδάσκαλόν του και δημοσίως συμπάθειαν μετά σεβασμού. Οι Τούρκοι μεταφράζουσιν επίσης τον λόγον του Μ. Αλεξάνδρου διαλεγομένου περι του Αριστοτέλους, «Ο πατήρ μου με κατεβίβασεν εκ του ούρανοϋ εις την γην, και ο διδάσκαλός μου μ' ανεβίβασεν εκ της γής εις τον ούρανόν.»

Όταν λοιπόν κατηγορώμεν τους Τούρκους δια την άμάθειάν των είναι ανάγκη να γνωρίζωμεν τι καλώς. Αναμφιβόλως δέν γνωρίζουσιν ότι τα ήμέτερα παιδία μανθάνουσιν επί των θρανίων του σχολείου την γενικήν ιστορίαν, την γεωγραφίαν, τας φυσικάς επιστήμας κλπ., αλλά δέν άμελοϋσι την οικείαν εκπαίδευσίν των, δαπανώσιν εν τη σπουδή περισσότερον χρόνον βεβαίως, παρ' όσον δαπανώμεν ήμεις. Αί γνώσεις αυτών δέν εϊ.αι εκτεταμέναι, δέν γνωρίζουσι άλλο τι πλέον εκτός του Κορανίου, άλλ' όμως δέν ύπάρχει Μουσουλμάνος να μη γνωρίζη τα απολύτως αναγκαία δόγματα της θρησκείας των, τας άλληγορικάς παραδόσεις, τα κατορθώματα του Προφήτου, τας υπό των χρεών της προσευχής επιβληθείσας άσκήσεις, την σωματικήν κάθαρσιν, την έλεημοσύνην και το προσκύνημα της Μέκας. Η προκαταρκτική εκπαίδευσις είναι επίσης εξηλωμένη εν τη Ανατολή, ως και εν τη Εύρωπαϊκή Τουρκία. Είς εκάστην ένορίαν ύπάρχει σχολείον, ένθα φοιτώσι τα παιδία περισσότερον ή όλιγώτερον χρόνον κατά τους

πόρου; της οικογενείας των. Ο αριθμός των γνωρίζόντων την ανάγνωσιν είναι αξιοσημείωτος, εν φ' αι δυσκολίαι αι συνοδούσαι τα στοιχεια της άναγνωσεως εν τη Τουρκική, Άραβική ή Περσική εϊσιν άσυγκρίτως δυσχερείς παρὰ εις τας άλλας γλώσσας. Επίσης δύσκολοι και ή γραφή, ήτις διαιρείται εις διαφόρους κλάδους, ως όταν πρόκειται περι της αντιγραφής του Κορανίου, των φερμανίων, των επιγραμμάτων, των δικαστικών έγγραφων, των έμπορικων βιβλίων κλπ. ή γραφική αύτη έργασία άλλθως είναι ζωγραφική, και εκ τούτου εϊαστος κατανοεί, διατι ο τίτλος του Όκουμούς, γραμματισμένου, άπονεμόμενος εις τον αναγιώσκοντα και γράφοντα επιδεξιώς, τον προάγει εις τον βαθμόν των πεπαιδευμένων και των σοφών εν τη τουρκική, άραβική και περσική κοινωνία.

Η εκπαίδευσις λοιπόν ύπήρξεν άείποτε εν τη τουρκική Αυτοκρατορία, άλλ' ο τρόπος της διδασκαλίας εγκατέλιπε πολλὰς δυσχερείας, τας οποίας ή Κυβέρνησις επεχείρησε να εξομαλύνη, κατά το 1845, ότε εδημοσίευσε το φερμάνιον και έψηφίσθη ο σχηματισμός ενός όθωμανικού Πανεπιστημίου και αναδιωργανώθη έντελώς ή δημοσία εκπαίδευσις. Μέχρι της εποχής εκείνης ή εκπαίδευσις ούσα συγκεντρωμένη μεταξϋ των χειρών του Ούλεμά ύπήρχεν αποκλειστικώς θρησκευτική ή φιλολογική άντι να ήται συγχρόνως μαθητεία ή προεισαγωγή εις την έξωτερικήν ή δημοσίαν ζωήν, και έντεϋθεν κατά τον αυτόν χρόνον έπαρουσίασε δυσκολίας εις το έσωτερικόν της Κυβερνήσεως ήτις διανοείτο να διατηρήση την Τουρκίαν εις κατάστασιν μονώσεως άπέναντι των άλλων ένθων, τα όποια ήσαν κυρίως εναντία της πολιτικής της Ύψηλης Πύλης. Λοιπόν ή Κυβέρνησις δέν έπρόκειτο μόνον, ως όπόταν ο Ναπολέων έσύστησε το Πανεπιστήμιον εις την Γαλλίαν, ν' ανανεώση εκ θεμελίων τας βάσεις των μαθήσεων, έπρόκειτο περι του όλου, και τουτο βεβαίως ήτο το δυσχερέστερον και πολυπλοκώτερον μέρος του ζητήματος, ν' άφάρπάση δηλ. από τον Ούλεμά τα ούσιωδέστερα πλεονεκτήματα και προσόντα εκλαϊκεύουσα, μάλλον εϊπειν, την εκπαίδευσιν και διαιρούσα εις διαφόρους κλάδους την εκκλησιαστικήν από την πολιτικήν διδασκαλίαν.

Η εκπαίδευσις διηρέθη εις δύο τάξεις, ή μὲν στοιχειώδης διδασκαλία ώρίσθη δια των Μεκτέπ, ή δε άνωτέρα δια των Μεδρεσέ.

Τα σχολεία της πρώτης τάξεως όντα εγκατεστημένα εις όλας τας ένορίας εκάστης πόλεως και

μέχρι του πολυχίνου και έχοντα περιωρισμένην, εϊν' άλλθες, την διδασκαλίαν εις τα στοιχεια της θρησκείας, της ήθικής και εις την άνάγνωσιν του Κορανίου ήτο πολύ δύσκολον να μεταρρυθμισθώσι, μ' όλα ταύτα δέν έβράδυνεν ή Κυβέρνησις να εισαγάγη εύκόλους τινὰς βελτιώσεις.

Η δευτέρα τάξις περιελάμβανε την διδασκαλίαν των άνωτέρων σχολείων ή Μεδρεσέδων. Οι πρώτοι Μεδρεσέδες εγκαθιδρόθησιν υπό του Μουχαμέδ Β'. όστις άμα κατέκτησε την Κωνσταντινούπολιν μετεσχημάτισεν όκτώ εκ των πρώτων Έκκλησιών εις Τεμένη και κατέστησεν Ακαδημία, προς συντήρησιν δε αυτών έπροικοδότησε μέρος της προσόδου των, κατόπον εκτισε το όμώνυμόν του Τέμενος, συνέστησεν όκτώ τοιαύτας Ακαδημίας, των όποίων οι Καθηγηται (Μουδερσιδες) ελάμβανον περισσοτέρους μισθους παρὰ τους προσδιορισθέντας μέχρι της εποχής εκείνης προς τους άλλους καθηγητάς των άλλων γυμνασίων. Οι διάδοχοι του Μουχαμέδ ήκολούθησιν το παράδειγμά του, ώστε κατά 1763 και επί της βασιλείας του Μουσταφά Γ'. ο αριθμός των τοιούτων έερων καταγωγείων ηύξησεν εκτάκτως, ως και ο των Μεδρεσέδων και Ίμαρέτιδων (νοσοκομείων) έμεγαλύνθη αναλόγως εν τη Πρωτεύουση, εν Ανδριανουπόλει, εν Βαγδατίφ, εν Καίρω και άλλαχού.

Η εις τους Μεδρεσέδας διδασκαλία εϊνε τακτική και μεθοδική. Αυτη διαιρείται εις δέκα κλάδους υπό την κοινήν όνομασίαν Ίλμ (επιστήμη). Αρχεται δε πρώτον από της

- Γραμματικής Ίλμ σάρφ
- Συντάξεως » νάχβ
- Λογικής » μαντίκ
- Μεταφυσικής » κελιάμ
- Φιλολογίας » έδέπ
- Τροπικής (μεταφορικής επιστήμης) » μπεδίκ
- Επιστήμης του ύφους » μιανή
- Ρητορικής » μπεγιάν
- Γεωμετρίας » χενδισέ
- Αστρονομίας » χιγέτ

Αύται αι δέκα επιστήμαι ανταποκρίνονται προς τας τέχνας του τρίτου και του τετάρτου βαθμού κατά την διαίρεσιν των έλευθέρων τεχνών παρὰ τοίς Μουσουλμάνοις. Η άνωτέρω διδασκαλία, ήτις συμπεριλαμβάνει ολοσχερώς τον νόμον υπό τους τέσσαρας σχηματισμούς, την δογματικήν, το δίκαιον, τα σχόλια του γραπτου νόμου και τας άρχαίας προφορικές παραδόσεις, κυρίως αρχεται από της στιγμής,

καθ' ἣν προτίθεται τις νὰ λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Οὐλεμά ἢ κατέστη ὑποψήφιος.

Ἡ ἄνευ στερεῶν βάσεων διδασκαλία τῶν προειρημένων εκπαιδευτηρίων ἦτο ἱκανὴ μόνον ν' ἀποπλῆξῃ τὸ πνεῦμα εἰς ἀδιέξοδον καὶ ἀτελεύτητον λαβύρινθον διακρίσεων κυρίων ὀνομάτων καὶ κειμένων, γεμόντων φράσεων βαρβαρικῶν, καταγγήσασα ὅλως εἰς διαλεκτικὴν ἀφηρημένην καὶ λεπτήν, μετέφερον ἐντελῶς τὰς λογομαχίας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους κατὰ τοὺς ἐσχάτους αὐτοῦ χρόνους καὶ τὰς παιδαριώδεις σχολαστικότητας. Ἡ Τουρκία διὰ τῶν τοιούτων σχολείων, ὡς πρῶην διὰ τῆς πολιτικῆς καταστάσεώς της, ἀνεπέσχε καθολοκληρίαν τὸν Μεσαιῶνα.

Κυρίως οὐδεμία ἀληθῆς ἐκπαίδευσις, ὑποθέσεις ἀντὶ πραγμάτων, ἀφύα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς εὐφυΐας, ἀταξία ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τάξεως. Ὑπομνήματα γέμοντα λέξεων ἀγγιχνοίας κενῶν γνώσεων ἢ περιστρεφόμενα ἀείποτε ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἄνευ ἐπεκτάσεως, ἄνευ γονιμότητος ἢ ὠφελείας, ὁ ἐλάχιστος Σοφτὰς (φοιτητὴς) ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἀκριβῶς, ἀναφέρων πλήθος ἐδαφίων εἰς ὑποστήριξιν, ἐὰν οἱ Ἐβὺ Βεκὴρ, Ὁμὲρ καὶ Ὁσμὰν ἦσαν παρεῖσακτοι ἢ νόμιμοι διάδοχοι τοῦ προφήτου, ἢ ν' ἀμφισβητήσῃ νομίμως ἐὰν ἐγκαταλιμπάνων τὴν κλίνην ἦτο ἐπάναγκες ν' ἀποπλύνῃ τοὺς πόδας με νερόν, ἢ ἤρκει νὰ τοὺς προστρέψῃ μόνον με χεῖρα καθαρὰν. Ἄλλ' αἱ πλέον μικραὶ στοιχειώδεις γνώσεις τὰς γεωγραφίας, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γενικῆς χρονολογίας ἦσαν δι' αὐτοὺς ξένα.

Τοιαύτη κατάστασις τῶν πραγμάτων οὐ μόνον παρενέβαλε προσκόμματα, σχεδὸν ἀνυπέβλητα, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως, ἀλλ' εἰσέτι συνέτεινε, παραδίδουσα τὴν νεολαίαν εἰς τὴν πολεμίαν καὶ καταστρεπτικὴν ἐπιρροὴν τοῦ Οὐλεμά, νὰ διατηρήσῃ τὸ ἔθνος εἰς κατάστασιν πολέμων καὶ δυσμενῆ ἀπέναντι τῆς ἰσχύος, ἧτις κατέστησεν ἀδυνάτους ὅλας τὰς ἄλλας μεταρρυθμίσεις. Ἡ Κυβέρνησις τότε ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ διὰ τινος ταχείας ἀναρδιοργανώσεως τῆς διδασκαλίας, τὸ μέσον νὰ ἐκπορθήσῃ τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα καὶ νὰ δεσπόσῃ κατόπιν.

Ὅθεν κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 1845 ἡ Ὑψηλὴ Πύλη δι' ἐγκυκλίου διορίζει ἐπιτροπὴν ἐπιφορτισμένην νὰ προσπαθῆσῃ νὰ εὕρῃ τὰ ταχύτερα μέσα πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ καὶ νὰ καθυποβάλλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν περισπούδαστον πρόγραμμα.

Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης κατ' ἐκλογὴν διορίσθησαν οἱ τὰς μεγίστας βεβαιώσεις καὶ ὑποσχέσεις ἱκανότητος καὶ ζήλου καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν μεταρρυθμισιν δώσαντες τῇ Κυβερνήσει. Τὰ ἔξοχα προσώπα τὰ συναπαρτιζόντα τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν ἦσαν «Ὁ Ἀρχὸς Χαημέτ Βένις, τότε Σὲχ οὐλ Ἰσλάμης, πρόεδρος, Ἐσὰδ Ἐφένδης, πρωτοστάτης τῶν Ἐμίριδων καὶ ἱστοριογράφος τῆς Αὐτοκρατορίας, Ἐκδρὴ Βένις, Καζὴ Ἀσκέρης τῆς Ῥούμελης, Ἀαλὴ Ἐφένδης, ὑπογραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τμήματος καὶ διευθυντὴς τοῦ γραφείου τοῦ Διβανίου, κατόπιν ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Μέγας Βεζύρης, Φουὰδ Ἐφένδης Α', διερμηνεὺς τοῦ Διβανίου καὶ κατόπιν ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, Ἐμὴν Πασᾶς, μοίραρχος καὶ πρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τοῦ πολέμου, Σακὼ Μαχὴπ Ἐφένδης ἀρχαῖος σύμβουλος τοῦ μεγάλου Βεζύρου, Ἐρδζαὶ Ἐφένδης, μέλος τοῦ γραφείου τῶν Πρωτοκολλιστῶν καὶ σύμβουλος.»

Ἡ διαληφθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐπαρουσίασε τὴν ἐκθεσίν της κατ' Αὐγούστον τοῦ ἐπομένου ἔτους, κατὰ συνέπειαν ἐγκαθιδρύθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὸ ὀθωμανικὸν Πανεπιστήμιον, ἔχον διαρκῆς συμβούλιον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως· ἐν αὐτῷ συμπεριελήθησαν τὰ διάφορα εἶδη τῆς διδασκαλίας, διαιρέθεισης εἰς τρεῖς τάξεις. Εἰς προκαταρκτικὴν, ἧς τὰ πρῶτα στοιχεῖα εὕρισκοντο ἤδη ἐν τοῖς σχολείοις (Μεκτέπ), εἰς δευτερεύουσαν ἐντελῶς δημιουργηθεῖσαν καὶ εἰς διδασκαλίαν ἀνωτέραν, ἀναδιοργανωθεῖσαν ἐπὶ τῶν νέων βάσεων τοῦ προγράμματος τῆς ἐπιτροπῆς, ἧτις ἐσεβάσθη τὰ ἐνόητα δικαιώματα καὶ προνόμια.

Τὴν ἐκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς παρηκολούθησαν σχεδὸν ἀμέσως δύο νέα αὐτοκρατορικὰ διατάγματα, τὸ μὲν διεπραγματεύετο τὴν ἐργασίαν τῆς ἐπιτροπῆς, κατὰ τοὺς καθεστῶτας νόμους, τὸ δὲ τὸν διορισμὸν τῆς διαρκούς ἐπιτροπῆς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως (Μεδζλίση δαῖμη μεκρίφη Οὐμουμιέ) ἐπιφορτισθείσης τὴν ἐφαρμογὴν. Τὸ εἰρημένον συμβούλιον τεθὲν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν διεύθυνσιν τοῦ προέδρου τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐνησχολήθη ἱεροπρεπῶς καὶ ἐδικαίωσε καθολοκληρίαν τὰς προσδοκίας τῆς Κυβερνήσεως.

Οἱ μεταρρυθμισταί, πιστοὶ εἰς τὰς ἀρχάς των δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐνασχολῶνται μετὰ πλείστης ὀψης ἀκριβείας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ ζήλου αὐ-

τῶν εἶναι ἱκανὸν νὰ διαφωτίσῃ τὴν κρίσιν, ἣν φέρει ἕκαστος ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων τῆς Τουρκίας, ὅπου πᾶν ὅ,τι βλέπει τις ἐν τῷ παρελθόντι εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον ἐκείνου, ὅπερ βλέπει ἐν τῷ ἐνεστώτι, ἀδυνατῶν βεβαίως νὰ μαντεύσῃ ἀπὸ τοῦδε τὰς γενησομένας ἐν τῷ μέλλοντι προόδους τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ Ι. ΓΑΛΒΑΝΗΣ

ΥΠΟ

Σ. ΡΟΣΟΛΙΜΟΥ

ΑΝΤΕΔΕΙΓΧΟΜΕΝΟΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Βαίνων περαιτέρω ἐν τῇ ἐπικρίσει του δ. κ. Γ. λέγει· «Τὸ δεύτερον κεφάλαιον τὸ περὶ βλεννορροΐσμου εἶναι οὐτως εἰπεῖν ἀπόρροια τοῦ πρώτου. Κατ' ἀρχαίαν τινὰ ὑπόθεσιν λέγει ὁ κ. Ρ. (ὄρα σ. 21) ἡ ἐπὶ τῇ βλεννορροΐᾳ ἀρθροπάθεια ὀφείλεται εἰς καθολικὴν τοῦ ὄργανισμοῦ μόλυνσιν τῇ ἐπιδράσει τοῦ τῆς βλεννορροΐας ἰοῦ. Ὡς γνωστόν ἡμῖν, κύριοι, οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων τῶν τε συγχρόνων καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων παραδέχονται σχεσίαν αὐτῆς ἐμφανιζομένου ἀρθρικοῦ ρευματισμοῦ, οὐδεὶς ἔμως ἐκ τῶν συγχρόνων κατ' ἐμὴν γνῶσιν τοῦλάχιστον, ὑπεστήριξεν ὅτι αἱ ἀρθροπάθειαι αὗται εἰσὶν ἐμφανίσεις καθολικῆς μόλυνσεως τοῦ ὄργανισμοῦ ὑπὸ τοῦ βλεννορροϊκοῦ πύου ἐνεργοῦντος ὡς ἰοῦ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τινὲς τῶν δοκιμωτέρων συγγραφέων ἀπεπειράθησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὴν σχεσίαν ταύτην, διαφόρους προτείναντες θεωρίας ἀλλ' εἰς τὰς θεωρίας ταύτας δὲν διενεμήθησαν νὰ δώσωσι τὸ κύρος τοῦ δόγματος, προτείνουσι δὲ ὁδὸν μόνον ταύτας, πειρώμενοι νὰ διευκρινήσωσι τὸ ζήτημα καὶ εἶναι ἀναμφιβόλως εὐδιάθετοι νὰ παραιτήσωσιν αὐτάς καθ' ἣν στιγμὴν νέαι ἔρευναι καὶ νέα γεγονότα ἀποδείξωσι τὸ ἀνυπόστατον αὐτῶν, ὡς συνήθως εἰς τὴν ἐπιστήμην συμβαίνει. Ἄλλ' ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ὡς κύριον θέμα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας του θεωρήσας τὴν ἀνασκευὴν καὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν θεωριῶν τοῦτων ζητεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ ἡμᾶς εἰς τὸ παρελθὸν ἀντικαθιστῶν ταύτας διὰ τῆς ἰδίας θεωρίας τὴν ἐντελῶς πρὸς τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην ἀπέδουσαν.

Ἐνὰ δὲ μὴ μακρολογῶ, κύριοι, παρακαλῶ ἡμᾶς νὰ μοι ἐπιτρέψῃτε τὴν ἀνάγνωσιν δύο περιεκτικῶν ἐξηγμένων ἐκ συγγραφέων ἀνηκόντων εἰς δύο διαφόρους σχολὰς, ὀλίγους συμπεριαινοντες εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα συνοψίζουσιν ἀκριβῶς καὶ ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὴν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἔχουσαν κύρος καὶ ἐν γένει παραδεδεγμένην ἰδίαν. Il n'est pas douteux que chez les rhumatisants la blennorrhagie puisse provoquer l'éclosion d'une attaque de rhumatisme, que cette diathèse, qui

»était jusque là restée à l'état latent se manifeste par suite de l'écoulement urétral. Mais de là à vouloir »faire de ce rhumatisme une manifestation blennorrhagique cela nous semble impossible à moins que »l'on fasse de la blennorrhagie une maladie constitutionnelle ce qui est contraire aux faits cliniques. (A. Riquat.-Manuel pratique des maladies vénériennes. 1884). »Wir schlissen daher mit Fournier, dass der Harnröhrentripper hervorgerufene rheumatismus, weniger »von der Blennorrhagie selbst, als vielmehr von dem »individuellen pathologischen zustande der Harnröhre, »einem Reizungszustande derselben bedingt wird, in »ähnlicher Weise, wie zuweilen durch einführung des »Katheters articulare Entzündungen hervorgerufen »werden. Daher kommt es dass nur gewisse individuen von Tripperrheumatismus befallen werden, und »densellen immer wieder bekommen, so oft sie sich »einen Tripper zuziehen.»

(Professor Zeissl ἐγχειρίδιον σελ. 66).

Ἐγράψαμεν κατ' ἀρχαίαν τινὰ ὑπόθεσιν... ἀντὶ νὰ γράψωμεν κατ' ἀρχαιοτέραν σχετικῶς πρὸς τὴν προηγουμένως παρ' ἡμῶν ἀνασκευαζομένην ἡμεῖς δὲ κ. Γ. ἐὰν δὲν ἠθέλατε εἶσθαι περὶ τὴν ἱατρικὴν ἀστοιχείωτος, ὠφείλατε νὰ ἐννοήσητε ὅτι ἐγράψαμεν «κατ' ἀρχαίαν» ἕνεκα τυπογραφικῆς παραδρομῆς, ἐδύνασθε δὲ προσέτι νὰ μὲ ἐπικρίνητε ἐπὶ τῇ παραδρομῇ ταύτῃ· ἀλλὰ, καταγέλαστε αὐτόκλητε διδάσκαλε, ἠπατήθητε τούναντίον· ἐξελάβετε ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ὑπόθεσις ὄντως εἶναι ἀρχαία! Ὅπως δὲ δεῖξετε ὅτι οὐ μόνον τὰ τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης γινώσκετε (sic) ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἱατρικὴν ἐνήμερος εἴσθε, λέγετε ὅτι ζητῶ νὰ ἐπαναφέρω ἡμᾶς εἰς τὸ παρελθόν! Μάθετε λοιπὸν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ παρελθόντος, ἀλλὰ περὶ παρόντος, περὶ συγχρόνου. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαιοτέρων ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ ἐπὶ βλεννορροΐᾳ ἀρθροπάθεια ὀφείλεται εἰς καθολικὴν τοῦ ὄργανισμοῦ μόλυνσιν τῇ ἐπιδράσει τοῦ βλεννορροϊκοῦ ἰοῦ, ἀλλὰ, ἐν ἔτει 1867, συγγραφεῖς ζῶντες καὶ ἀκμαῖοι πρῶτοι διετύπωσαν τὴν θεωρίαν, ἣν ὑποστήριξω. Ἐάν, ἄλλως τε, πρόκηται νὰ κρίνη τις καθ' ἡμᾶς τὴν ἀξίαν τῶν θεωριῶν, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν χρονολογίαν, τότε ἡ θεωρία, ἣν ὑποστηρίζει ὁ Fournier, ἦν διὰ τοῦ Zeissl ἀναφέρετε, ὑπερ πάσαν ἄλλην εἶναι ἀπορριπτέα, κατὰ τὴν πρωτότυπον ἀρχήν σας, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι οἱ ἀρχιτέτεροι παρεδέχοντο αὐτὴν ἐξενεχθεῖσαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Hunter ἦτοι πρὸ 100 ἐτῶν. Λέγετε ὅτι ἀγνοεῖτε ἐάν τις ἐκ τῶν συγχρόνων ὑπεστήριξεν τὴν ὑπόθεσιν, ὑπερ τῆς ὁποίας καὶ ἐγὼ συνηγορῶ. Μάθετε λοιπὸν παρ' ἡμῶν ὅτι οἱ πλείστοι τῶν συγχρόνων παραδέχονται αὐτὴν, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ

οί πρὸς ταύτην ἀντιτασσόμενοι, ἀναγκάζονται σιωπηρῶς νὰ τὴν παραδεχθῶσιν. Ἀπόδειξις τῶν λόγων μου ἔστωσαν τὰ ἐπόμενα Ὁ Hervieux πρῶτος (ἴδε Union médicale 1867 3^{ος} 5 καὶ 6) ἐν τῇ διασήμε συζητήσει, ἥτις ἔλαβε χώραν περὶ βλεννορροϊκοῦ ρευματισμοῦ (1866 καὶ 1867) ἐν τῇ ἱατρικῇ ἑταιρίᾳ τῶν Παρισίων ἐξήνεγκε τὴν γνώμην ὀριστικῶς ὅτι ἡ ἐπὶ βλεννορροϊκῆ ἀρθροπάθεια ὀφείλεται εἰς τὴν τοῦ ὄργανισμοῦ μόλυνσιν, οὕτως ὁ καθηγ. Zeissl, ἑλπίγας γρημῶς μετὰ τὴν περικοπὴν, ἣν παρ' αὐτοῦ ἠρανίσθη ὁ κ. Γ, λέγει «andere Aerzte wie Hervieux betrachten den Blennorrhagischen Rheumatismus als Folge einer wahrhaften Blutvergiftung indem das Trippervirus in das Blut gelangt.» (Lehrbuch der syphilis un der örtlichen venerischen Krankheiten. Τομ. Α'. τελευταία ἔκδοσις; 1875 σελ. 141). Ὁ δὲ Féréol ἱατρὸς τοῦ νοσοκ. τῆς Lariboisière ἐν Παρισίοις διατείνεται, ἄλλως τε, κατὰ προγενεστέρων ἐποχῆν (1866) ὅτι ἡ βλεννορροία ἀπεργάζεται καθολικὴν δυσκράσιαν τῇ δράσει τοῦ βλεννορροϊκοῦ ἰοῦ λέγων «Une des questions les plus intéressantes de la pathologie vénérienne et qui occupe bon nombre de médecins est la nature de la blennorrhagie. On tend à s'éloigner de l'opinion qui considérait cette affection comme une inflammation simple, un catarrhe plus ou moins aigu, mais toujours purement local et sans retentissement sur l'économie. Sans arriver donc à l'identité que toute une école a voulu établir entre la syphilis et la blennorrhagie la tendance actuelle semble être de reconnaître à côté de la grande maladie syphilitique une autre infection une sorte de lues gonorrhœa ayant aussi ses phénomènes primitifs et ses manifestations secondaires» (Archives gén. de méd. T. 8. σ. 208 1866). Ἡ αὐτὴ γνώμη ἀναδημοσιεύεται ἐν πάσῃ κλασσικῇ συγγραφῇ Ἀφροδισιολογίας (ἴδε Zeissl σελ. 436. Jullien σ. 224. Robert. La blennorrh. et ses accidents consécutifs 1868 σ. 41. Duboc. Considérations sur la nature du rhumatisme blennorrhagique et en part. de celui du poignet. 1881. σ. 16) καὶ Ὁ Tixier παραδέχεται τὴν γνώμην ὅτι τῇ βλεννορροϊκῇ ἀπεργάζεται ἐπίκτητός τις ἐν τῷ ὄργανισμῷ διάθεσις λέγων ὅτι «avec l'écoulement uréthral commence et finit avec lui cette diathèse acquise blennorrhagique.» (Considérations sur les accidents à forme rhumatismale de

la blennorrhagie 1866). Ὁ κ. Galezowski ἐν τῷ περὶ βλεννορροϊκῆς ἱρίτιδος ἄρθρω αὐτοῦ ἐν τῇ Gazette des hôpitaux 1867 σ. 48 παραδέχεται τὴν ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ καθολικὴν ἐπίδρασιν τοῦ βλεννορροϊκοῦ λέγων «Les recidives d'iritis ne sont point dues à une cause accidentelle, telle que la fatigue des yeux, refroidissement, etc, mais elles sont consécutives à l'évolution du virus blennorrhagique emprisonné dans l'organisme.» Τέλος ὁ ἱατρὸς τῶν νοσοκομείων ἐν Παρισίοις καὶ ὑφηγητὴς κ. Joffroy δημοσιεύσας ἐπ' ἐσχάτων παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῆς θεραπείας τῶν ἀρθριτίδων διὰ τοῦ ηλεκτρισμοῦ ὑποστηρίζει ὅτι σπανίως ἡ ηλεκτροθεραπεία ἐνδείκνυται ἐπὶ χρονίου ρευματισμοῦ, λέγει ὅμως ὅτι «il n'en est plus de même dans les arthropathies produites par le traumatisme ou développées sous l'influence génératrice d'une infection momentanée de l'organisme telle que la puerperalité ou la blennorrhagie» (Archives gén. de méd. et de chirurgie. Novembre, 1881 σ. 604) καὶ Ὁμοιογεῖ τούτεστι καὶ οὗτος ὅτι ἡ ἐπὶ βλεννορροϊκῆ ἀρθροπάθεια ὀφείλεται εἰς παροδικὴν τοῦ ὄργανισμοῦ μόλυνσιν.

Τοσαῦτα βεβαίως ἀρκοῦσιν ὅπως ὁ κ. Γ. διδαχθῇ ὅτι ἡ θεωρία, ἣν ὑποστηρίζομεν ἐξηνέχθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων. Ἄλλως τε παρατηροῦμεν ὡς ἐν παρόδῳ τῷ κ. Γ. ὅτι ὁ Fournier ἐν τῇ διεξοδικῇ μονογραφίᾳ αὐτοῦ περὶ βλεννορροϊκῆς κατ' οὐδεμιᾶς ἄλλης θεωρίας ἀντιτάσσεται εἰμὴ κατὰ τῆς προκειμένης δι' ἧ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφέως τούτου, ἐν οἷς ἀναφέρεται κατ' ἐπανάληψιν ἡ θεωρία αὕτη, ἀνεδημοσιεύσαμεν (ἐν σελ. 23 καὶ 24) ὅπως ἀνασκευάσωμεν αὐτά. Καίτοι λοιπὸν ὁ κ. Γ. ἠγνῶει, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ σύγχρονοι παραδέχονται τὴν θεωρίαν ταύτην, μόνον τὰ κατ' αὐτῆς ἐπιχειρήματα τοῦ καθηγ. Fournier, ἅτινα αὐτολεξεῖ καὶ ἐν εἰσαγωγικοῖς ἀνέγνωσεν ἐν τῇ διατριβῇ ἡμῶν, ἤρουν αὐτῷ νὰ παράσχωσι νύξιν, ὅπως ἐννοήσῃ ὅτι, ἐν ᾧ ὁ Fournier, σύγχρονος συγγραφεὺς, θεωρεῖ ὡς μόνον ἐπικρατοῦσαν ὑπόθεσιν τὴν τῆς μόλυνσεως τοῦ αἵματος διὰ τοῦ βλεννορροϊκοῦ, ἔπεται ὅτι οἱ σύγχρονοι παραδέχονται αὐτὴν διότι ἐν ταύτῃ δὲν παρεδέχοντο δὲν θ' ἀντετάσσεται κατ' αὐτῆς ὁ κ. Fournier. Οὕτω δὲ ὁ κ. Γ. διδάσκαλος ὢν τῆς χειρουργικῆς ἤθελε σπουδάσει τὰ περὶ γενέσεως τῶν παθήσεων τῶν ἄρθρων καὶ δὲν ἤθελε σπεύσει ἵνα ὁμολογήσῃ ἄγνωστον τετριμμένον καὶ πασιγνώστον ἐν τῇ ἱατρικῇ.

Τὴν θεωρίαν ὑπὲρ ἧς συνηγοροῦμεν μὴ παραδεχόμενος ὁ κ. Fournier καὶ ἀναγκάζεται νὰ περιπέσῃ εἰς καταφανῆ ἀντίφασιν ἀποδεχόμενος αὐτὴν σιωπηρῶς ἐπὶ ἄλλων βλεννορροϊκῶν καθολικῶν παθήσεων λ. χ. ἐπὶ τῆς ὀροπλαστικῆς ἱρίτιδος. Ἀντὶ δὲ πάσης περαιτέρω ἀναπτύξεως ἐπιτραπέιτω νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου περικοπὴν τῆς διατριβῆς ἡμῶν. «Περὶ τῆς γενέσεως τῆς βλεννορροϊκῆς ταύτης ἐπιπλοκῆς, λέγομεν ἐν τῇ διατριβῇ σελ. 47, ὁ Ricord, Cullerier, Fournier ὑποθέτουσιν ὅτι ἐπιδρᾷ «ἑσωτερικὴ τις αἰτία ἄγνωστος τὴν φύσιν»¹ τούτεστι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι παραδέχονται σιωπηρῶς, ἐπὶ τῆς προκειμένης παθήσεως, τὴν ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ καθολικὴν δρᾶσιν τῆς βλεννορροϊκῆς. Μοὶ φαίνεται ὅμως παράδοξον ὅτι οἱ μνησθέντες ἱατροὶ δὲν κατανοοῦσιν ὅτι περιπίπτουσιν εἰς καταφανῆ ἀντίφασιν ὑποστηρίζοντες προκειμένου μὲν περὶ τῆς φύσεως τῆς βλεννορροϊκῆς τὴν ὅπως τοπικὴν δρᾶσιν τῆς παθήσεως ταύτης, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπὶ βλεννορροϊκῆ βλαβῶν τῶν ὀφθαλμῶν τὴν δρᾶσιν ἐσωτερικῆς τινος αἰτίας. Ἐὰν ἡ βλεννορροία κατὰ τοὺς συγγραφεῖς, οὗς ἀνέφερον, ἦτο τοπικὴ πάθησις μὴ δυναμένη νὰ ἐπιφέρῃ παροδικὴν τοῦ αἵματος δυσκράσιαν, ἤθελεν εἶσθαι, τῷ ὄντι, ὅπως ἄτοπον νὰ παραδεχθῇ «τις ὅτι αἱ τῆς βλεννορροϊκῆς βλάβαι τῶν ὀφθαλμῶν ὀφείλονται εἰς ἐσωτερικὴν αἰτίαν.» Ἄλλως τε ὁ Fournier μὴ παραδεχόμενος τὴν περὶ παροδικῆς μόλυνσεως τοῦ αἵματος διὰ τοῦ βλεννορροϊκοῦ θεωρίαν ἀναγκάζεται κατ' ἡμᾶς, νὰ περιπέσῃ καὶ εἰς ἐτέραν ἀντίφασιν τὴν ἐξῆς: ἡ βλεννορροϊκὴ οὐρηθρίτις κατ' αὐτὸν εἶναι ἀπλή φλεγμονή, τοιαύτη δὲ κατὰ συνέπειαν οὕσα διατὶ αὕτη καὶ μόνη γίνεται αἰτία βλεννορροϊκοῦ ρευματισμοῦ, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀπλᾶι φλεγμοναὶ τῆς οὐρήθρας δὲν παράγουσι τὸ νόσημα τοῦτο; Ὁ Fournier τῷ ὄντι, ἀναγκάζεται ν' ἀρνηθῇ ρητῶς τὴν ἐπίδρασιν τῶν λοιπῶν ἀπλῶν φλεγμονῶν τῆς οὐρήθρας πρὸς γένεσιν τοῦ βλεννορροϊκοῦ ρευματισμοῦ, λέγων τάδε: «tous les écoulements uréthraux ne sont pas susceptibles de se compliquer d'accidents articulaires. Ainsi bien que mon attention fût éveillé sur ce point, je n'ai jamais observé le rhumatisme ni avec l'urétrite inflammatoire ou catarrhale, ni avec l'urétrite

herpétique etc. Sur ce point quelques unes de mes observations sont très concluantes. Quatre de mes malades chez lesquels le rhumatisme se reproduisait comme fatalement avec chaque blennorrhagie nouvelle contractèrent des uréthrites plus ou moins intenses qui ne déterminèrent aucun accident vers les jointures (art. Blenn. ἐν Jaccoud) σελ. 228. — Μανθάνει λοιπὸν ὁ κ. Γ., ὅτι οὐ μόνον οἱ σύγχρονοι παραδέχονται τὴν θεωρίαν, ἣν διὰ πρωτοτύπων ἐπιχειρημάτων ἐνισχύσαμεν, ἀλλὰ κατ' ἄ πρῶτος μεταξὺ τῶν γραψάντων περὶ βλεννορροϊκῆς ἔδειξα, καὶ οἱ πρὸς ταύτην ἐναντιούμενοι ἀναγκάζονται σιωπηρῶς νὰ τὴν παραδεχθῶσιν. (Ἀκολουθεῖ.)

ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΟΥΣΣΑΙ Η ΡΑΦΑΕΛΛΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

ΙΣΤ'.

Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΗΣ ΡΑΦΑΕΛΛΑΣ.

Ἡ ὀπτασία τῆς Ῥαφαέλλας κατεδίωκε πάντοτε τὸν Γεωργιόνην. Εἰ καὶ ἦτο οὐχὶ ἐκ τῶν συνηθῶν, καίτοι ἐχλεύαζε τὰ παραμύθια τῶν γραιῶν, καὶ τὰς σαββατομαγείας,¹ δὲν ἠδύνατο τὴν νύκτα ν' ἀπαλλαγῇ αἰσθήματος τρόμου, εἴτε ἐν ᾧ διήρχετο τενάγη, εἴτε ἐν ᾧ ἦτο κεκλεισμένος ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἐγραψε τὸν θρῆνον τῆς προσφιλοῦς του Ῥαφαέλλας, καὶ ἔψαλλε περίλυπος ἐνώπιον τῶν φίλων του, λέγων αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν οἱ λόγοι τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης κόρης.

Ὁ θρῆνος εἶναι γνωστὸς ἐν Βενετίᾳ, ὅπου ᾄδεται ἔτι καὶ σήμερον ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς κατὰ τὴν μεμάρρασιν. Ἄλλ' ἠδυνήθη αὕτη νὰ ἐξηγήτῃ τὴν βαθεῖαν ἔκφρασιν, καὶ νὰ κάμῃ ν' ἀκούηται ἡ κραυγὴ τοῦ τάφου ἥτις εἰσδύει βαθὺ εἰς τὴν καρδίαν;

Ἀγαπητέ μου, μὴ τρομάξεις
Εἴμ' ἡ λευκὴ σου Ῥαφαέλλα
Ἐκ τῶν νεκρῶν δὲν με φωνάζεις;

Μ' εἶχες εἰπεῖ ὅτι ἐν ὄσφ
Ἀστέρες λάμπουν ἔς τὸν αἰθέρα:
«Σ' ἄλλην ἐλπίδα δὲν θὰ δώσω!»

(*) Sabbat, σαββατομαγεία. Κατὰ κοινὴν τινα δεισιδαιμονίαν τῶν Εὐρωπαίων πάντες οἱ μάγοι συνεκρότου συνέλευσιν τὴν νύκτα τοῦ σαββάτου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σατανᾶ.

¹ Dict. Jaccoud art. blenn. 1. 246 καὶ 251. Cullerier. Des affections blennorrh. σ. 178. Ricord. μνημ. ὑπὸ Fournier.

Βῆμα δδύνης περιφέρω,
Ἐν ᾧ λαμποβολοῦν τὰ ἄστρα
Καὶ τὴν ἀνάμνησίν σου φέρω.

Ἐσὲ ὁ ἥλιος φωτίζει
Καὶ σὺ δὲν μ' ἐνθυμείσαι πλέον,
Ὁ ἔρωσ μου σὲ ἀπελπίζει;

Ἦλιπον κἄν νὰ μ' ἐνθυμῆσαι
Καὶ δάκρυ ἐν ἐπὶ τοῦ τάφου
Νὰ χύσῃς... σὺ σκληρὸς δὲν εἶσαι.

Ὅταν εἰκόνας ζωγραφίζῃς
Πέρι τὸ φάσμα μου πλανᾶται
Καὶ ἐπαιτεῖ... δὲν τὸ γνωρίζεις;

Δὲν ζωγραφίζεις Παναγίαν
Ὅμοιάσουσαν τὴν Ῥαφαέλλαν
Τὴν ἐρωμένην... τὴν ἀθλίαν!

Τοὺς ἔρωτας δὲν ἐνθυμείσαι,
Καθ' οὓς σὲ ἐνηγκαλιζόμην...
Ὁ ἔραστὴς μου σὺ δὲν εἶσαι;

Στὴν ἔπαυλιν τόσον μ' ἠγάπας
Κι ἄδου μᾶς ἔκρυπτον τῶν δένδρων
Σ' ἠγάπων, ὁμῶς σὺ μ' ἠπάτας!

Ἀμαρτωλὴ ἐγὼ κατῆλθον
Στὸν Ἄδην φεύγουσα τὸν κόσμον
Καὶ εἰς τὸν Πλάστην δὲν προσῆλθον.

Στὸ στήθος ἄλλης ἐρωμένης
Εὐώδη μύρα ἀναπνέεις,
Στὸν τάφον μου πιστὸς δὲν μένεις...

Ἐνίστ' ὁ Θεὸς μ' ἀφῆνει
Ν' ἀνέρχομαι ἐκ τῶν ἀβύσσων
Καὶ νὰ σὲ βλέπω ἐν ὀδύνῃ.

Σοὶ ὁμιῶ καὶ ἡ φωνή μου
Μὲ πνίγει... βλέπω τὴν Βιάγκαν...
Χαίρε... παρῆλθεν ἡ ζωὴ μου!

ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΟΥ ΕΧΕΙΝ ΦΙΛΟΝ
ΟΤΑΝ ΤΙΣ ΕΧΕΙ ΡΩΜΑΝΤΙΚΗΝ ΕΡΩΜΕΝΗΝ

Ὁ Γεωργιόνης καὶ ἡ Βιάγκα ἐξέπληττον τὴν Βενετίαν διὰ τῆς διαρκείας τοῦ ἔρωτός των. Ὁ ζωγράφος μάλιστα ἔπλεον αἰθέριος. Αἰώνιος τὸ ἄσμα τοῦ γερμανοῦ ποιητοῦ:

«Σ' ἀγαπῶ, ... σ' ἀγαπῶ ... σ' ἀγαπῶ...»

Ἐπειδὴ ἡ Ῥαφαέλλα δὲν ἠνόχλει πλέον τὴν καρδίαν του, ἐκ τοῦ παρελθόντος μόνον τὰ μειδιήματα καὶ τὰ ἄσματα ἐνεθυμείτο.

Ἄλλ' ὁ οὐρανὸς τῆς Βενετίας εἶναι πλούσιος εἰς μεταφορφώσεις.

Ἡμέραν τινα ὁ Γεωργιόνης καὶ ἡ Βιάγκα περιεφέροντο ἐπὶ γονδύλης πρὸς τὰς παραλίας τοῦ Λίδου. Ὁ Γεωργιόνης ἔκειτο ἐρωτικῶς παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἐρωμένης του, ἧτις δὲν ἐφαίνετο ἔχουσα συνειδήσιν τῆς παρουσίας του. Ἐθεώρει πρὸς τὰ ἔξω ὡσεὶ ἔβλεπε γνωστὸν τι πρόσωπον ἐν ταῖς γονδύλαις, αἵτινες ἠκολούθουν τὸν αὐτὸν δρόμον.

Δὲν εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ μὴ ἔχη τις νὰ κάμη τίποτε ὅταν ᾖ ἐρωτευμένος;

— Ναί, εἶπεν ἡ Βιάγκα· καὶ εἶναι τόσος καιρὸς ὅπου δὲν κάμνεις τίποτε!

— Τόσος καιρὸς! Δὲν ἐννοῶ, ἡ κάλλιον εἰπεῖν ἐννοῶ· διὰ σὲ μὲν εἶναι—τόσος καιρὸς;— ἐνῶ δι' ἐμὲ εἶναι μία μόνη ἡμέρα. Ἐνθυμείσαι τὴν πρώτην ἐκείνην, καθ' ἣν σὲ εἶδον ἀπερχομένην εἰς τὸ Λίδον, ἐώρταζον δ' ἐνταῦθα τὰ Διονύσια ἦτο Βάκχεια, ἀπειροκάλους καὶ μεμακρυσμένες ἀναμνήσεις τῶν ὡραίων Ἑλληνικῶν παραφορῶν· ἅπαντα ἡ Ἑνετικὴ νεολαία ἦτο ἐκεῖ οἰνόχραντος, εἶχον τρυγήσει ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἔρριπτον κατ' ἀλλήλων τοὺς βότρυς ἡμιγύμνους· τὰ βιολία ἀνεμιγνύοντο μὲ τὰς κραυγὰς, τὰ κύματα μὲ τὰ ἄσματα· εἶχον στήσει ὁμηρικὰς τραπέζας διὰ τοὺς λαυμάργους, αἱ δ' ἔταϊραι ἔπαιζον φυσικῶ τῷ τρόπῳ τὰς ἀρχαίας μαινάδας.

Πάντες οἱ ζωγράφοι τῆς πόλεως τῶν δογῶν ἦσαν ἐκεῖ ζητοῦντες ἀντικείμενα ἐξεικονίσεως.

Ὁ Βραβαδίνης, μᾶλλον διαφανὴς παρὰ ποτε, ἠθέλησε νὰ ᾖ ὁ Βάκχος τῆς ἡμέρας. Εἶχε χρωματισθῆ μὲ τὰ κάλλιστα χρώματά του, καὶ εἶχε σχηματίσει τὴν γαστέρα του ὑπέρογκον. Οἱ νεώτεροι ζωγράφοι τὸν ἔφερον, ἄδοντες, ἐπὶ φορείου ἐκ κλημάτων ἀμπέλου· ἦτο ἐστεμμένος μὲ ἄνθη «διὰ τῆς χειρὸς τῶν χαρίτων» τουτέστι δι' ἑταιρῶν συχναζουσῶν εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν ζωγράφων.

«Εὐτυχὴς ὁ Βραβαδίνης, εἶπεν ὁ Γεωργιόνης, θὰ διασκεδάσῃ κατὰ κόρον!»

Ἦλθεν ἔπειτα ὁ Μόρτος δὲ Φέλτρος.

Ἄ! πόσον χαίρω ὅτι σὰς βλέπω, τῷ εἶπεν ἡ Βιάγκα· ἐν ᾧ ὁ Γεωργιόνης ὑπάγει νὰ διατάξῃ τὸ δεῖπνον, νὰ μὲ συνοδεύσῃς διὰ μέσου τῶν ἀνοησιῶν τούτων.»

Ἐλαθε μετὰ οἰκειότητος τὸν βραχίονα τοῦ φίλου Γεωργιόνη. Εἰς τὸν δυνάμενον νὰ διακρίνῃ, δὲν ἦτο ἀμφίβολον ὅτι ὁ φίλος οὗτος ἦτο ἀντεραστῆς· ἀλλ' ὁ Γεωργιόνης δὲν ἤξευρε νὰ διακρίνῃ· πλὴν δὲ τούτου ἡ φιλία τὸν ἀπετύφλωνεν· ἡ εὐγενὴς ἐκείνη καρδιά δὲν ἐπίστευσεν εἰς προδοσίας.

Ἄμα ὁ Μόρτος καὶ ἡ Βιάγκα ἔμειναν μόνοι, προῦχώρησαν ἐν τάχει εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἰουδαίων, ὅπερ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο τὸ μάλιστα ἐρημον μέρους τῆς νήσου.

Ἄ! Μόρτε! πόσον βαρύνομαι! εἶπεν ἡ Βιάγκα.

— Ἄ Βιάγκα! πόσον σὲ ἀγαπῶ! εἶπεν ὁ Μόρτος.

— Πότε λοιπόν, ἐπανελάβεν ἡ Βιάγκα, θὰ ἤμεθα ἐλευθέρῳ ν' ἀγαπῶμεν ἀλλήλους χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἐπάνω μας ὡς δύο ἡλίους τοὺς ζηλοτύπους ὀφθαλμοὺς τοῦ Γεωργιόνη;

— Ὅταν θέλῃς νὰ ᾖσαι ἐλευθέρῳ!

— Ὅταν θέλω νὰ ᾖμαι ἐλευθέρῳ!... ἀλλ' ἐὰν ἤκουον τὴν καρδίαν μου...

— Ἐγὼ ἂν ἤκουον τὴν καρδίαν μου, δὲν θὰ ἐπέστρεφες πλέον εἰς Βενετίαν διὰ τῆς αὐτῆς γονδύλης ἧτις σ' ἔφερον ἐδῶ· ἐὰν ἤκουον τὴν καρδίαν μου, ἤθελον σὲ ἀπαγάγει φλεγόμενην ἢ παγωμένην, ἵνα μὴ συναντήσω τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, οὐτινος ἡ φιλία μὲ φονεύει ἀφ' ὅτου ἀπέκτησα τὸν ἔρωτά σου.

— Ὡ Μόρτε! ἄ; φύγω τὴν Βενετίαν ἀριθμοῦσα μετὰ σοῦ τοὺς ἀστέρας, ὅτινες εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν!

— Δράττομαι τοῦ λόγου σου τούτου· δὲν θὰ ἐπανίδης ποτὲ πλέον οὔτε τὴν Βενετίαν, οὔτε τὸν Γεωργιόνη.

— Λοιπὸν ἄς φύγωμεν! πρὸ πολλοῦ ἤδη βλέπω τὰς αὐτὰς μορφὰς καὶ τὰ αὐτὰ πράγματα. Γνωρίζεις ὅτι εἶμαι ἄπληστος; ἡ καρδιά μου χρειάζεται νέα πάθη.

ΙΗ'.

ΠΕΡΙ ΔΕΙΠΝΟΥ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΠΟΛΥ ΑΡΓΑ
ΠΑΡΑΤΕΘΕΝΤΟΣ

Ἐν τούτοις τὸ δεῖπνον εἶχεν ἐτοιμασθῆ ἐν ταῖς ἀμπέλοις· ἀληθὲς δεῖπνον ἐρωτολήπτον, μὲ τοὺς ὡραιότατους καρπούς καὶ τοὺς ὡραιότατους οἶνους· ἄνθη ὑπὸ τοὺς πόδας, σταφυλὰς ἐπικρεμαμένες ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Ἐγγὺς αὐτῶν εἶχον τὴν θάλασσαν ψάλλουσαν τοὺς αἰωνίους ὕμνους τῆς, περραιτέρω δὲ τὴν ἀνθρωπότητα εὐθυμούσαν καὶ τερπομένην. Ὡ! τί θαυμάσιον δεῖπνον θὰ κάμη ὁ Γεωργιόνης! Πόσον ὡραῖοι λόγοι· ἐρωτικὸι θὰ διαδράμωσι τὴν τράπεζαν! πῶς θὰ χύωιν εἰς τὰ ποτήρια τὴν λήθην τῶν ὀδυνῶν καὶ τὴν μέθην τῶν καρδιῶν!

Ἄλλ' ὁ Γεωργιόνης περιμένει καὶ οὐδεὶς ἔρχεται! ἐφώνησε καὶ δὲν ἀπεκρίθησαν· ζητεῖ καὶ δὲν εὕρισκει!

Ἴδου καταλαμβάνεται ὑπὸ προαισθήματος καὶ ἀρχίζει νὰ τρέχῃ τῆδε κάκεισε. Εἶναι παίγιον· ἐπιστρέφει εἰς τὴν τράπεζαν· περιμένει ἔτι, ἀλλ' ἡ μόνωσις τὸν τρομάζει. Αἰφνίδιον φῶς φωτίζει τὸ πνεῦμά του· ἐνθυμείται ὅτι πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἡ Βιάγκα ἠθέλησε νὰ εἰκονισθῆ ὑπὸ τοῦ Μόρτου· εἰσηλθε δὲ καὶ εἰς τὴν γονδύλαν τοῦ προδότου. Χθὲς ἀκό-

μη τοὺς ἐπρόφθασε παίζοντας ὁμοῦ κιθάραν καὶ βιόλαν. Δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι ἐπέστρεψαν ὁμοῦ εἰς τὴν Βενετίαν, μὲ ὡραῖόν τι ψεῦδος παρεσκευασμένον διὰ τὴν αὖριον.

Πηδᾶ εἰς τὴν γονδύλαν του καὶ κοπηλατεῖ αὐτὸς ἵνα τρέχῃ τάχιον, διότι, ὡς γνωστὸν, ὑπερέβαινε πάντας τοὺς λεμβούχους.

Ἄλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς Βενετίαν δὲν εὗρεν οὔτε Βιάγκαν οὔτε Μόρτον.

Οὔτε τὸν Μόρτον, τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ φονεύσῃ, οὔτε τὴν Βιάγκαν, δι' ἣν ἤθελε ν' ἀποθάνῃ.

Πάντες ἐν Βενετίᾳ θὰ σὰς εἴπωσιν ἔτι καὶ σήμερον, — ὅτι ἐπὶ ἕξ μῆνας καὶ ἐπέκεινα ὁ Γεωργιόνης ἐπορεύετο καθ' ἐκάστην καὶ ἔκρουε τὴν θύραν τῆς Βιάγκας καὶ ἔθραυε τὴν τοῦ Μόρτου.

Τοῦτο δὲν ἦτο πλέον πάθος, ἦτο παραφροσύνη! Ὁ δυστυχὴς καλλιτέχνης ἐπέστρεφεν οἴκαδε κίπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὀδύνης του. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ὁ τοσοῦτον ἰσχυρὸς κατέστη βρέφος ὑπὸ τοῦ ἄλγους του. Τὸν ἔβλεπέ τις ἐν τῇ λέμβῳ του, ὅτε μὲν κωπηλατοῦντα, ὅτε δὲ παρασυρόμενον ἀσκόπως ὑπὸ τῶν ὑδάτων, μὲ βαθὺν ὀφθαλμόν, κεφαλὴν κεκυφύαν, μέτωπον ἔμφροντι καὶ χεῖλος πικρόν. Ἦλιπεν ἀορίστως ἐν τινι γωνίᾳ νὰ ἴδῃ ἐμφανιζομένην τὴν εἰκόνα τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἧτις τὸν εἶχε πορηγορήσει διὰ τὴν στέρησιν τῆς Ῥαφαέλλας.

Ἄλλ' ἡ Βιάγκα δὲν ἐπανῆλθε.

«Τοῦλάχιστον νὰ ἐπέστρεφεν ἐκεῖνος ὁ βδελυρὸς Μόρτος, εἶπεν ἡμέραν τινα ὁ Γεωργιόνης εἰς τὸν Τισιανόν, θὰ τὸν ἔφερον τόσον μακρὰν εἰς τὰ βᾶθη τοῦ Ἀδρίου, ὥστε δὲν ἠθέλομεν ἐπανίδει πλέον τὸ φῶς.»

Ἄλλ' ὁ Μόρτος δὲ Φέλτρος δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

ΙΘ'.

ΠΑΡΕΝΘΕΣΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ

Τὴν ἱστορίαν τοῦ Γεωργιόνη διηγούνται κατὰ διαφόρους τρόπους ἐν Βενετίᾳ.

Κατὰ τινὰς ἱστοριογράφους ἡ Βιάγκα Λωρεντζίνη τῷ ἔδωκε «τὸν ἔρωτα καὶ τὸν θάνατον.» Ὁ Τιεπόλος ἔγραψεν ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἐπανῆλθεν ἄπαξ, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ κάλλιον τὴν τάλαιναν ἐκείνην καρδίαν, ἧτις ἦτο ἤδη ὡς ἐν τῷ ἄδῃ. Ἀνεχώρησε δὲ πάλιν καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Ὅλος ὑπ' ὀργῆς ζηλοτυπίας κατεχόμενος ἠθέλησε νὰ προσποιηθῆ τὴν περιφρόνησιν· ἀλλ' ἡ Βιάγκα ἦτο ἡ ψυχὴ του· διὰ ἀπέθανεν.

Ὁ Γεωργιόνης καὶ ὁ Τισιανὸς γεννηθέντες τὴν

αὐτὴν ὥραν, εἶδον τὸν αὐτὸν οὐρανόν, τὸν αὐτὸν διδάσκαλον, σχεδὸν τὸν αὐτὸν χρωστῆρα, ἴσως δὲ καὶ τὴν αὐτὴν ἑταίραν, διότι λέγουσιν ὅτι ὁ Γεωργιόνης εἶχεν ἀγαπήσει τὴν Βιολέτταν πρὶν ἢ λάβῃ αὐτὴν ὁ Τισιανός. Ὁ Γεωργιόνης ὅστις ἠπειλεῖ νὰ θάψῃ πάντας τοὺς συγχρόνους διὰ τῆς ἡρακλείου βώμης του, ἀπέθανεν ὡς νήπιον ὑπὸ τῆς προδοσίας μιᾶς γυναικός, ἐν ᾧ ὁ Τισιανός, ῥαδινός καὶ ὠχρὸς ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ, διήλθε τὰ πάθη χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἐν αὐτοῖς τὴν δυνάμιν του. Ὁ Γεωργιόνης εἶχε καρδίαν ἀνδρείαν καὶ τρυφεράν, καρδίαν χρυσῆν ὁ δὲ Τισιανός καρδίαν ὀρειχαλκίνην. Ὁ Σαμφὸρτ ἔλεγεν «ἡ καρδία ἐξ ἀνάγκης συντρίβεται ἢ ἀποχαλκοῦται.» Τοῦ μὲν λοιπὸν Γεωργιόνη συνετρίβη ἡ καρδία, τοῦ δὲ Τισιανοῦ ἀπεχαλκώθη, ἐὰν μᾶς ἐπιτρέπηται τὸ παίγιον τοῦτο τῶν λέξεων, τὸ τόσον ἐκφραστικόν.

Ἡ τέχνη καὶ ὁ ἔρως ἦσαν ὅλος ὁ βίος τοῦ Γεωργιόνη. Ἐκ νεότητός του παρέστησεν, ἐν τῇ περὶ τὸ Καστέλ Φράγκον θεᾶ, ῥίψας τὴν ἑπαυλιν εἰς τὰ ὀπίσω μὲ τὰ κυανᾶ ὄρη ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, τρεῖς νεανίδας, τὰς ὁποίας ἠγάπα, ὅπως ἀγαπᾷ τις ἐν τῇ αὐγῇ, μὲ ὄνειροπολήσεις ἔτι ὀμιχλώδεις, — ὅπως ἀγαπᾷ τις πρὶν ἐρωτευθῆ περιπαθῶς, πρὶν αἰσθανθῆ τὸν ἥλιον ἐκεῖνον, ὅστις καταδροχίζει τὰς τελευταίας ὀπτασίας τῆς πρωίας. — Αἱ τρεῖς αὐταὶ ὠραῖαι κόραι, αἵτινες φέρουσιν ἐν ταύτῃ τὸν τύπον τῶν Τρεβιζανίδων καὶ τῶν Βενετίδων, μὲ κώμην ἐπίχρυσον καὶ κυματώδη, ὡσεὶ δὲ πρόσωπον ὀλίγον τι στρογγυλούμενον, βλέμματα ἀφελῶς ἐρωτευμένα, εἰσὶν ἐξωγραφισμένοι γυμναί, ὑπὸ τὰ δροσερὰ παραπετάσματα νεοτμήτων κλάδων. Καὶ οὕτω μεταμορφοῦνται εἰς τὰς τρεῖς ἐκεῖνας χάριτας, αἵτινες ὑποβάλλονται εἰς τὴν κρίσιν τῆς Πάριδος. Ὁ Πάρις εἶναι αὐτὸς ὁ Γεωργιόνης. Τὰς θεωρεῖ τὴν ὥραν, ὥστε λησμονεῖ νὰ ταῖς δώσῃ τὸ μῆλον.

Ἡ περιέργος αὕτη εἰκὼν, τοῦ πρώτου τρόπου τοῦ ἐργάζεσθαι τοῦ ζωγράφου τούτου, δεικνύει ἔτι τὸ ἐργαστήριον τοῦ Βελλίνη διὰ τινος δειλίας ἐν τοῖς περιγράμμασιν. Ἄλλ' ὁποῖον θαῦμα ἐκτελεῖται ἤδη διὰ τοῦ ὀρίζοντος, τοῦ οὐρανοῦ, τῶν δένδρων! Ὁ τεχνίτης ἐν πᾶσι διαφαίνεται. Καὶ αὐταὶ αἱ μορφαί, εἰσέτι μέτρηται, καὶ ὡσεὶ δέσμια διὰ τῆς αἰδοῦς, ἔχουσι θέλητρον ἄλω; Γεωργιόνειον.

Αἰσθάνεται τις ὅτι ὁ ζωγράφος ἀγαπᾷ τὴν τέχνην του, ἀλλ' ἀγαπᾷ πρὸ πάντων τὸν ἔρωτα. Εἶναι ἀκτίς γλυκεῖα τῆς ψυχῆς του, ἥτις ἐμψυχώνει τὰ λατρευτὰ ταῦτα πρόσωπα.

Ἄλλ' ἐπίσης αἰσθάνεται τις ὅτι ἡ καρδία του εἰσέτι δὲν φλέγεται ἀπὸ τοῦ σφοδροῦ πάθους του, ὡς ὅταν μέλλῃ νὰ εἰκονίσῃ τὴν Ῥαφαέλλαν ἢ τὴν Βιάγκαν!

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

— Ἐγκόλπιον τοῦ σπουδαστοῦ τῆς ἱατρικῆς ἐπίτιμων ζητημάτων τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας ὑπὸ I. M. καὶ B. T. 8^{ov} σελ. 32. Τύποις Ἐνώσεως.

— Τὸ ναυτικὸν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος πόλεμον ἦτοι ἱστορία τῶν ναυμαχιῶν κατὰ τὰ ἔτη 1821-1828, συγγραφεῖτα μὲν ὑπὸ τοῦ γάλλου πλοίαρχου Ch. Chabeaud Arnault, μεταφρασθεῖσα δὲ καὶ πολλὰ 7; σημειώσεσι καὶ προσθήκαις ἀυξηθεῖσα ὑπὸ Κωνστ. Νεστορίδου 18^{ov} σελ. 15'. καὶ 106. Τύποις Ἐνώσεως.

— Dr L.-X. Bourgeois: Ὁ ἔρως καὶ ἡ ἀκολασία ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑγίαν καὶ τὰς νόσους, μετάφρασις μετὰ σημειώσεων ὑπὸ Ἀναστασίου Γραμματικοῦ, φοιτητοῦ τῆς ἱατρικῆς 18^{ov} σελ. κγ'. καὶ 280. Τύποις Ἐνώσεως.

— Στιγμαὶ παραφροσύνης ὑπὸ Constant-Edmond Basillie. 16^{ov} σελ. 64. Τύποις Ἐνώσεως.

— Πραγματεία: Ἡ σταδιοδρομία τῶν λαῶν ὡς πρὸς τὴν ἀναπαύρισιν καὶ συκοινωνίαν ὑπὸ Δ. I. Παπαγεωργίου ταχυδρομικοῦ ὑπαλλήλου. 8^{ov} σελ. 36. Τύποις Ἐνώσεως.

— Εἰκόνες, σατυρικαὶ διατριβᾶι ὑπὸ Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου, διδάκτορος τῆς νομικῆς. Περιεχόμενα: 1) Σχολάρχης καὶ ποιήσεις. 2) Τὸ σύνθημα. 3) Ὁ κήπος τοῦ κλαυθμῶνος. 4) Οἱ ἀντίποδες. 5) Θεὸς καὶ ἀνεψιός. 6) Ἐπικήδειοι ψάλται. 7) Ὁ πρῶτός μου ἔρως. 8^{ov} σελ. 78. Τύποις Ἐνώσεως.

— Ἀχιλλέως Παράσχου: Ποιήματα, τόμοι 3. 18ον Τ. Α'. Σελ. 119. Τ. Β'. Σελ. 360. Τ. Γ'. Σελ. 404.

— Ὑπουργεῖον ἐσωτερικῶν: Στατιστικὴ τῆς Ἑλλάδος: Πληθυσμὸς 1879.—4^{ov} Σελ 183.

— Οἱ χρυσοκάνθαροι βουλευταὶ καὶ αἱ ἀχύρινοι ἑταίρειαι των ὑπὸ Στεφάνου Θ. Ἐένου. Μέγα 8^{ov} Σελ 43.

— Ἀπάντησις Νικολάου Γ. Ρογκοπούλου ἐμπόρου, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Μαΐου 1881 ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἑταιρίας τοῦ Ἀερίφωτος Ἀθηνῶν. 16^{ov} Σελ. 36.

— Ὁ χρυσόμαλλος πειρατής: μυθιστορία ἐκ τῶν περιεργωτάτων τοῦ Luis Noir, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Α. Πετρίδου, ἀδεία τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 8^{ov} Σελ. 697.

— Δογοδοσία τοῦ ταμῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου Νικολάου Ἀναστασίου, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Βαρβακείῃ Λυκείῳ τὴν 15 Δεκεμβρίου 1880 ἐν τῇ 6'. γενικῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων. 8^{ov} 46.

— Τὸ πολίτευμα ὑπὸ Ἰωάννου Σπυλιωτάκη. 8^{ov} Σελ. 52.